

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) numai 100 Lei pe an.
„Foaia Interesantă“ (4 pag.) 60 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat“, fără alt adaus la plată.

Foaie pentru popor.

Apare **JOIA**

Director: **Ioan Moța.**

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: **Orăștie** (jud. Hunedoarei).

Lumina cea de sus

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 475 1927

— se pogoară mântuitoare..

Semne și minuni trimite
D. i poporului pe care vrea
s. mântuiască.

Neamul nostru român și
c. tin, trăește azi în țara
lu zilele de grea încercare.
S. iți vrășmașe sunt întinse
s. peptul lui, spre inima
l. Ci ca să nu se vadă că-s
s. ele sunt învălitate în
s. scilpitoare, cari să
s. ească privirea celui spre
s. se îndreaptă... Cerc de
s. er încearcă oameni răi, să
s. străgă pe trupul lui, și ca
s. să nu sparie, cercul e aurit,
s. cât să crezi că e un brâu
s. frumos... Cu lanțuri vor să-i
s. lege tot mai strâns mânil
s. lui, și pentru ca să nu bage
s. de samă, lanțurile sunt de
s. argint, pe alocurea aurite,
s. dar — tot lanțuri!

Și mulți din fiii neamului
s. multă vreme n'au băgat de
s. samă jocul fioros ce se face
s. cu neamul lor. Li-se pă-
s. ceau „oameni buni“ cei ce
s. îi încingeau cu „brăul“ scl
s. picios, le arătau lanțușoarele
s. cu străluciri viclene.

Ci deschis'a Dumnezeu
s. ntâi ochii unor copii nevi-
s. tovați ai neamului, cari să
s. vadă, că sub lucirea aurului, e
s. un brâu grozav de fer; că la
s. mijlocul mănunchiurilor de
s. raze, sunt săgeți; că lanțușoa-
s. rele de argint sunt lanțuri de
s. țerecare! Și ei au dat strigare
s. mare, și părinții lor au ascu-
s. tat la început neîncredători,
s. apoi au privit lucrul mai de
s. aproape și au aflat, că e prea
s. adevărat, spăimântător de a-
s. devărat! — Și ridicatu-s'au azi
s. unii, mâne alții, tot mai mulți
s. și mai mulți, ca trezirea din
s. somn a unei tabere ce era
s. să fie împrejmuțată și prinsă
s. de dușman! — Și azi avem
s. bucuria a vedea, că tabăra
s. cea mare, grosul neamului,
s. ultima poporului, se ridică
s. și mai întăritată, pentru a
s. respinge primejdia, a lovi în
s. față pe mișelul dușman ce
s. era să-l prindă, nu cu pu-
s. cea și cu bărbăția, ci cu
s. enia...

Bărbați în puterea vieții
s. și bătrâni luminați de Dzeu,
s. își părăsesc traiul lor tihnit
s. de pân'aci și se îndreaptă
s. spre câmpul de luptă, che-
s. mându-i pe toți frații. Și
s. dușmanul e întimpinat, ar-
s. mele lui vor fi respinse, în-
s. țercarea lui spulberată!

Deșteptarea e tot mai
s. mare. Din fund de văi, de
s. pe creste de dealuri, din că-
s. tune și cetăți, se ridică gla-
s. suri de chemare și mâni de
s. apărare. Chiar și de acolo,
s. de unde nu te mai așteptai,
s. se aude vorbă luminată de
s. Duhul sfânt al vremii zicând:
s. „În țara noastră să pornește
s. luptă mare și lungă!.. Toți
s. cei buni vom fi acolo!..“

Par'că e o colindă nouă,
s. par'că auzi păstorii vestind
s. steaua cea mare conducă-
s. toare la ieslea mântuirii.

În cele ce se petrec în
s. jurul nostru, vedem o nouă
s. pogorâre din ceruri peste noi,
s. o nouă Naștere, care ne
s. va scoate din robie și la a-
s. devărată libertate ne va po-
s. vălui.

Așa credem; așa să cre-
s. deți. Tuturor celor ce se în-
s. călzesc de această credință
s. mare le dorim:

Sărbători fericite!

Omul lui Dumnezeu.

— Din America. —

Un român din Sebeșul-să-
s. sesc, d. Nicolae Tecău, ducân-
s. du-se mai demult la America, i-a
s. ajutat Dzeu să ajungă, prin munca
s. sa stăruitoare, să aibă o stare
s. deplin multumitoare, să-i priso-
s. sească chiar, din ce câștigă.

Dar ce frumos știe bunul no-
s. stru frate, dl Tecău, să folosască
s. prisosul ce i dă Dzeu. In fiecare
s. an abonează zeci de foi pentru
s. frații săi de acasă; și unde nu-
s. mai aude de o trebuință aievea
s. nobilă, d-sa nu întârzie a-și în-
s. tinde ajutorul său. Căminului Cul-
s. tural dela Iași i-a făcut cea mai
s. frumoasă colecție (adunare de a-
s. jutoare) trimițându-i 183 dollari
s. = 38.000 Lei, din cari numai
s. dsa a dăruit 50 dollari (10.000 Lei).

Acum iară ne-a trimis, de cu
s. vreme, în Nov., 5 abonamente
s. pentru America, și plata pentru
s. 200 de numere de Crăciun, pe
s. cari să le trimitem Prezidentei
s. Reuniunii Femeilor române din
s. Sebeșul-săsesc, Gnei Berghezan,
s. cu rugarea, ca să le împartă în
s. tre popor în zilele sfintelor săr-
s. bători ale Nașterii.

Ce dar frumos! A dărul celor
s. pe cari îi iubesti, cărți și foi bune,
s. — e tot ce se poate mai cu-
s. minte.

Iar pentru plii orfani din
s. Sebeș, dl Tecău a trimis dnei
s. Berghezan 10000 Lei, ca să le
s. cumpere încălțăminte, ca dar de
s. Crăciun.

Fie lăudat și pentru acest dar
s. al său, fratele nostru, dl Nicolae
s. Tecău, din orașul East-Young-
s. stown, Ohio, America.

Știri politice

Uneltiri istețe, împotriva Angliei.

Dacă azi Franța sângeră în
s. Siria și în țara Riffanilor
s. e vădit că acolo e mâna ascunsă
s. germană, care asmuță acele po-
s. poare împotriva vecinei sale, bi-
s. ruitoare ieri.

Se pare, — ba e mai mult
s. ca vădit, — că același lucru se
s. întâmplă și Angliei!

Turcia are cu Anglia o pri-
s. cină, pentru fînutul bogat în pe-
s. trol Mossul, din Azia.

Neînțelegerea a fost dusă
s. uaintea „Ligei Națiunilor“ și a-
s. ceasta a judecat acel colț de pământ
s. mânt Angliei pe încă 25 ani.

Conducătorii Turciei însă, care
s. și el știu de ce folos e azi pe-
s. trolul și benzina pentru o
s. națiune, în trebuințele ei de a-
s. lergat pe pământ și în văzduh,
s. și pe ape și pe sub ape (auto-
s. mobilul, aeroplanul, vapornl și
s. submarinul), — spun că — nu
s. recunosc dreptul „Ligei Națiunil-
s. or“, de a se face judecătoare
s. neapelată în treburile atât de mari.

Și după-ce judecata „Ligei
s. Națiunilor“ (unealtă în mâinile
s. jidanilor) s'a dat prielnică An-
s. giei, — primejdia războiului pen-
s. tru acel pământ, e mai mare ca
s. nalnte de judecată!

O știră mai nouă spune, că
s. Turcia (ajutată de mâna nevă-
s. zută a Germaniei) a încheiat o
s. tovrăștie de arme cu Rusia și
s. cu Persia, (două țări supărate
s. și ele pe Anglia), — și anume pen-
s. tru întâmplarea de război cu An-
s. glia. Dacă Turcia va zice: Ba,
s. și Anglia va ridica arma asupra
s. ei, — Rusia și Persia să-i stea
s. într'ajutor..

Și așa, pe pământ iar este
s. presărat mult praf de pușcă. Nu
s. lipsește decât ca unul să arunce
s. jos chibritul aprins, — și focul
s. se poate încingé bolbotaie mare.

Japonia contra Rusiei.

Dar se pare că nici Anglia
s. nu așteaptă cu ochii închiși în-
s. tâmplările. Și Anglia își are țā-
s. rille sale cu care poate călca pe
s. ochiurile și găină pe acele po-
s. poare cari s'ar pregăti vre-o lov-
s. tură plezișă.

Vrea Rusia să ajute Tur-
s. ciei? Anglia indeamnă pe Japo-
s. nia să și ridice brațul asupra
s. Rusiei! Pricină se găsește: e
s. China, din care Japonia vrând
s. să alunge pe Ruși, poate mai
s. rupe ceva și din Siberia!

Se va vedea în curând cine
s. e cel cuminte, care să se dea
s. un pas napoi, decât să deslân-
s. țue un nou război, care nu s'ar
s. putea ști, unde s'ar sfârși!..

Cei ce urmați „Liga A. N. Creștină“

— nădejde să aveți!

— In alegerile din primăvară vom intra în luptă! —

Sfatul țării a debătut în Co-
s. misliile sale pregătitoare, Legea
s. cea nouă de alegeri. Și cum
s. chibzuesc acele comisi, cam așa
s. se primește și în plinul Sfatului,
s. când se va aduce spre dezbater.

Azi se știe pe ce temelii au pus
s. Comisiile noua Lege. Iată-i:

Iau parte la vot toți bărbații
s. majoreni (vrâstnicii, trecuți de 21
s. ani). Votarea nu se mai face pe
s. „cercuri“ mici, de câte un de-
s. putat, ci pe cercuri mari (cir-
s. cumscripții) atât de mari, cât e
s. județul. Fiecare județ e un
s. singur cerc de alegere, alegând
s. unul mai mulți, altul mai puțin
s. deputați, după cum e județul de
s. mare.

Biruința alegerii laca cum e
s. hotărâtă:

Acel partid care va câștiga 60
s. din sută a voturilor date (așa-
s. dar din 1000 de voturi să fi câș-
s. țigat el 600, din 10.000: 6000),
s. — acela e biruitor de tot: toți
s. deputații vor fi luați de pe lista
s. lui, din acel partid.

Dar dacă nici un partid nu
s. câștigă 60 la sută din voturi, ci
s. bunăoară numai 50—58 chiar 59,
s. și celelalte 41—50 de voturi,
s. le-au câștigat celelalte partide,
s. una, două, trei, câte-or fi, — a-
s. tunci scaunele de deputați se
s. împart între partidele cari au
s. luat parte la luptă, dându-se fie-
s. căruia atâtea scaune, la cât îl
s. îndreptățește numărul de voturi
s. ce și-a știut câștiga.

Oamenii cari voesc cu ade-
s. vărat schimbarea spre mai
s. bine a sorții neamului nostru
s. în țara asta, nu pot aștepta acel
s. bine dela nici un alt partid po-
s. litic, cât dela „Liga Apărării
s. Naționale Creștine“, care
s. se deosebește de celelalte Par-
s. tide românești prin aceea, că
s. nu suferă Jidani în sinul ei,
s. nu vrea să audă de nici o
s. atingere cu ei, — și atunci poate
s. face politică curat românească,
s. nu unsă cu poftele acestor
s. primejdioși dușmani ai nostri.

Nu zicem noi că celelalte par-
s. tide nu-s și ele românești, dar
s. sunt înfrurite, unele în măsură
s. mai mare, altele în măsură mai
s. mică, de legăturile lor cu Evreii,
s. (în bănci, în întreprinderi, în ne-
s. goșuri mari, incolăciți la câști-
s. guri talnice mari), — și nu pot
s. nici grăi cu gură slobodă, de-
s. cum să făptuiască ceva deplin
s. liber spre binele poporului lor.
s. Sunt cu surdina pe gură, ca să
s. nu zicem cu lăcat, unele cu lă-
s. cătuș mic, altele (de pildă par-

tidul țărănesc) cu câte un lăcat
s. cât capul lor. Acelea cum să facă
s. politică curat românească?

„Liga Apărării Naționale Cre-
s. știne“ nu are acest lăcat nici pe
s. gură, nici pe suflet, nici pe inimă,
s. — ea face și va face politică
s. deplin românească, liberă de
s. ori-ce apăsare strelnă.

Dorința poporului nostru, —
s. care nici el n'are lăcat pe inima
s. lui, pe simțirea lui, nici e legat
s. în firele palangenului urlaș ev-
s. reesc, — trebuie să fie aceea, ca
s. în viitorul parlament, să între
s. cât mai mulți deputați de
s. al „Ligei Ap. N. Creștine“,
s. pentru ca ceata lor, să silească
s. acolo, în sfatul țării, pe guvern,
s. a face o politică cât mai ro-
s. mânească, și cât mai puțin
s. plecată cererilor jidoveștil!

Acum ce e de făcut, ca a-
s. ceastă pornire, a celei mai bune
s. nădejdi a noastre, să ajungă a
s. fi luată în samă, să ajungă chiar
s. hotărâtoare, până când îl va a-
s. juta Dzeu să fie chiar birui-
s. toare peste toate? Iacă ce:

Să ne silim în fiecare județ
s. să dăm, din popor, cel puțin a-
s. tătea voturi, cât partidul ce-o fi
s. la putere, să nu poată lua
s. 60 din sută a voturilor
s. date în județi! Că de va
s. avea el chiar și 59 la sută, —
s. pentru celelalte 41 la sută, ori
s. mai multe, trebuie să dea și ce-
s. lorlalte partide, din scaunele de
s. deputați ai județului. Dăm o pildă
s. lămuritoare:

Zicem că în județul Hunedoarei
s. se aleg 10 deputați, și
s. votează 10.000 de alegători. Din
s. cele 10.000 voturi a primit:

Partid. la putere (care-o fi)	5000 vot.
Liga Apărării N. Creștine	3000 "
Partidul altul cutare	1000 "
Alt partid	1000 "

atunci partidul dela putere va
s. căpăta 5 deputați, Liga 3, cele-
s. lalte câte 1.

Acum, când Liga are în jude-
s. țul cutare 2, în celalalt 3, în
s. altul 1, iar prin Moldova sunt
s. județe unde Liga va lua toate
s. scaunele de deputați, — laca din
s. 71 județe ce avem în țară, pot
s. să între în parlament 40—50—60
s. de deputați, ori și mai mulți. Iar
s. peste glasul acestora, al celor
s. mai neatârători și mai sinceri
s. apărători ai binelui neamului
s. românesc, nu se va mai putea
s. trece așa ușor de nici un guvern!

Iaca pentru ce vă spunem
s. celor cu inimi curate cari urmați
s. steagurile Ligei Ap. N. Creștine:
s. Bună nădejde să aveți!
s. Că nu multă vreme vom mătoci

noi neamul „Cenușotcă“ în această țară. Azi mai purtăm noi pe noi halna Cenușotcel, dar în când ea va cădea de pe trupul nostru și vom străluci, ulmând pe cel din jur, care se credează slugari „frumoși“ și tari...
De aceea, chiar văzând cum s'a statornicit Legea nouă de alegeri, voi cari armați Liga Ap. N. Creștine:

Sus să aveți inimile!

Nu ajută nimica Motilor — poate... biciul lui Guza!

E revoltătoare lipsa de inimă, cu care guvernul dela București, se poartă față de prea banul, prea îndelungrăbdătorul popor al Munților Apuseni, cu frații noștri Moți, — cei cari atâta vitejie au arătat în războaie, unde au dat peste cap armate de zece ori mai tari ca gloatele lor. — Și tare ne e teamă că vor fi siliți a-și arăta vitejia și față de ocrotiții stăpânirii dela București, cei 3-4 jidani și vre-o 10 partizani ai domnilor dela putere, cari stau ascunși la spatele Jidanilor! Doar că față de aceștia, când nu vor mai putea răbda, va fi destul o suflare a Motilor, pentru ca să zboare pe drumul Vântoaselor sau să fie „impământeniți“ acolo în codri Motilor, pentru care au prins așa de mare „dragoste“!

Cine s'vinovații? Sunt o mână de politicieni liberali dela București, cari și-au pus ochii pe frumoasele păduri, și văd că ar fi un izvor gros ca picioru de bogăție pentru ei. Într'aceștia stă un oarecare Leon, te miri ce viță de grec, vicepreședintele al Partidului Liberal din Cluj și unul Filloți (Român din tată și mamă grec), cumnat cu ministrul Constantinescu și alți ortaci ai lor. Ei pe față nu se arată, ci stau ascunși după 3 jidani și Unguri: după Tischler Mór, după Albert Bürger și baronul Bánffy.

În loc să iee pădurile dela ei, și să le dea satelor de Moți, le lasă tot lor, — ca sub numele lor, să tragă apoi și ei, pe ședere, câștiguri uriașe.

Moții s'au dus să se plângă la M. S. Regele, — dar cel dela ușile Regelui i-au plătit cu făgăduințe. Dar nu li s'a făcut nici o dreptate.

Acum o nouă solie de Moți va merge la București să ceară primirea Regelui și să-l arate ce fac sfetnicii Săl pentru 2 jidani și 1 ungar, și câțiva liberali ascunși la spatele lor, lăsând să piară de foame 27 de comune de Moți, — ca sub unguri.

Aci numai biciul lui Guza mai poate ajuta.

Din pildele altora.

Guvernele României s'au arătat într'adevăr largi la inimă pentru popoarele streine cuprinse între noile ei hotare. Au făcut legea de împărțire a moșilor, și n'au făcut deosebire între Român și Ungur sau Sas. Dacă moșia a căzut în hotar săsesc, s'a împărțit Sașilor săraci de acolo, de a căzut în hotar unguresc, s'a dat Ungurilor săraci, în Basarabia, Rușilor, — deși avea în țară destui Români mai săraci ca toți Sașii, Rușii, Ungurii, cari ar fi mers să se așeze pe acele moșii. Totuși Ungurii și Sașii noștri în Ardeal, ca și Rușii în Basarabia, sunt foarte nemulțumiți de stăpânirea românească, — pentru-că nu i-a lăsat tot în starea de „privilegiu“ (peste lege și peste dreptate) în care au trăit sub stăpânirile apuse.

Indrumăm pe acești nemulțumiți ai țării noastre la — Yugoslavia vecină. Sîrbii încă au

făcut lege de expropriere (de împărțire a moșilor mari), — dar în lege ei au pus negru pe alb, că: sunt îndreptățiți la primirea de pământ în cel luat dela marii moșieri, numai cetățeni de viță slavă! Nici Românul, nici Ungurul, nici Neamțul.

Cu școlile tot așa fac: le sîrbizează cu puterea pe toate, — și nu se uită ce va zice Liga Minciunilor...

Din viața Partidelor.

Alegeri de noi senatori.

În 17 Dec. au avut loc 3 alegeri de Senatori, unul ca trimis al Universității din Iași, altul la Caliacra și unul la Tutova.

Universitatea din Iași a trimis ca Senator pe Rectorul Dr. Slătineanu, la Caliacra a fost ales Const. Anghelescu, și unul și altul candidați ai opoziției unite. La Caliacra candidatul opoziției (a partidelor de împotrivire), a avut 2600 voturi, al guvernului 1266, iar cel averescan nici 400.

De aci foile de opoziție trag încheerea, că obștea alegătoare e sătulă de guvernarea liberală, și își arată dorința de-a vedea partidele de opoziție la cârmă.

Cine va urma?

Zvonurile de tot felul a oamenilor politici, se bat în capete vorbind de viitor. Partidul Național are nădejde să capete el conducerea, chiar și fără cel țărănesc, cu care n'a putut ajunge la înțelegere decât ca să lupte a răsturna guvernul (care va cădea și de sine, că i-se plinesc anii), dar asupra ocîrmuirii împreună, n'au ajuns la o înțelegere. Se lasă în voia alegerilor. Care cum va ieși de tare din alegeri, — așa își va cere loc și parte în conducere. Așadar se poate să lupte unul contra altuia, dorind fiecare a ieși din alegeri el mai tare!

Această neînțelegere ar putea ușor duce la cu totul alt sfîrșit: între doi ce se ceartă, al treilea se bucură!

Dar cine să fie acest, „al treilea“?

Averescanii spun că ei. Ci-că ei sunt aproape siguri (ei zic chiar siguri!) că vor fi chemați la conducere.

Liberalii însă rîd și de unii și de alții, și spun, — nu mai știi îi glumă ori aievea, — că acel al treilea vor fi ei! Ceia nu vin, că nu se înțeleg, ceștia că-s prea slabi, și atunci, zic ei, numai noi putem lua frânele în mână, ca unii ce le știm purta...

Ar fi o încercare cu capu 'n mână din partea liberalilor, să ceară să conducă tot ei și viitoarele alegeri. Dar ei o spun ici-colea, — și mai ales din ce fac — se pare că se gândesc aiuveau la așa ceva. Iaca de pildă ce vedem:

Guvernul a pregătit bugetul Statului și pe anul viitor, — deși acela ar privi pe viitorul guvern. Iar foaia guvernului, vorbind de vina ce i-o bagă partidele contrare că face un buget greu, cu care ele să ajungă în năcazul de nu-l putea plăti, spune că: n'avețe grijă, guvernul face bugetul așa cum îl face, pentru sine! Tot el îl va și duce în deplinire.

— Zilele astea o solie de pen-

zionari invalizi a fost la Ministrul de finanțe să-i ceară să iee în buget urcarea penziilor lor. Ministrul le-a răspuns: Penziile Dv. le vom îmbunătăți din prisosurile ce vom avea la 1 Iulie viitor. Adecă le-a vorbit ca și cum ar ști că și în Iulie viitor, tot el va fi ministru?!!

Nu se poate proroci nimic sigur.

Ieri și azi.

— O rușinoasă schimbare —
— privind bărbații politici. —

Nainte de război în vechiul Regat se spunea și de copii, că: fiecare bărbat politic își are Jidanul său. Ceeace aveal s'o înțelegi așa: Când un bărbat „politic“ român, vola să facă o faptă murdară, să-și infunde mâinile până'n coate în averea statului, n'o făcea prin sine însuși și de-adreptul, ci totdeauna prin un Jidan. Jidanul făcea „afacerea“ (murdară), împărța cu „bărbatul politic“ și când era să le la răspundere pe cinstitul „bărbat“, nu-l putea apuca, el își arăta că nu are amestec în treabă, e curat ca batista și se făcea că urmărește pe Jidan și-l pedepsește... Ași! Cu alte cuvinte Jidanul era (și mai este!) pentru „bărbatul politic“, mănășa pe care el o trage pe mână, își viră apoi mîna în murdărie, o scoate, „grasă“, lapadă mănășa și de-l apuci de guler, își arată mîna zicînd: Uite, mîna mea e „curată“, — păcătoșul acesta de Jidan a făcut nelegiuirea... (Cum făcu acum 4 ani, Argetoianu cu Schuller-ul său).

Dar azi lucrurile s'au schimbat în și mai rău. Azi Jidanul din Oradea-Mare, din Timișoara, din Arad, din Cernăuți, din Chișinău, își spune cu trufie:

— Îmi am eu la București „omul meu“, adecă bărbatul său politic, care-l face toate, dumnealui numai îl arată ce să facă...

Pân'acum „bărbatul politic“ român făcea semn Jidanului: hal și fă o murdărie, — azi lucru stă întors.

Pân'acum călărea Românul pe câte-un Jidan, azi sunt Jidanii călare, pe — bărbații politici români.

Într'un oraș din Ardeal, un Român povestind cu un Jidan, și venind vorba de starea lor în noua țară, evreul a răspuns:

„Noi suntem tot unde-am fost. Nainte de război erau Ungurii de-asupra, și voi Românii din jos. Noi Jidanii eram la mijloc (la moale, la călduț, la bine).

Azi sunteți voi de asupra și Ungurii dedesupt, dar noi suntem — tot la mijloc...

Și nici nu are evreul dreptate de tot, el azi nu mai e la mijloc, are în cărcă la Român.

Asta trebuie s'o vadă și s'o înțeleagă neamul românesc și să lupte ca să ajungă Evreul acolo unde îl e locul: din jos de tot, și sub Unguri și sub Români!

BUCURIA Ungurilor din Oraștie

— Că casa lor stă goală —

Suntem din cei cari nu putem nici d'ori, decum face o nedreptate vre-unui neam strein din țara noastră românească. Și când vedem că de fapt i-s'a făcut o nedreptate, noi o înfierăm negreșit.

Dar pân'acum n'am avut prilej la așa ceva. Pân'acum nedreptățile se fac de guvernele românești, tot Românii, nu streinilor.

Cum?, ne va întreba cineva. Iaca cum, prietene:

Dreptatea ar cere, ca toate celelalte popoare conlocuitoare, Ungurii, Sașii, Jidanii, cari au trăit în Ungaria tot în privilegii (drepturi date lor peste lege și mai ales peste dreptate!) să fie coborîte și ele în rînd cu poporul român, azi stăpân al țării. Dacă cele 4 milioane de Români din Ardeal, Banat și Crișana, au azi vre-o 40 de Licee, cei un milion și 200.000 de Unguri, ar trebui să aibă cel mult 12 Licee. Dar ei au cât și Români: 40! Preotul ungar și sas, să fie plătit numai ca preotul român, nu de 3 ori mai bine, cum e azi! Și așa mai departe. Sau: Dacă nu vrei să-i cobori pe ei la noi, să ne ridici pe noi a lătura de ei, ceea-ce nouă ne-ar plăcea și mai mult.

Iar dacă pentru a face această netezire dintre gropi și coline, vei lua și unele măsuri cari s'ar părea cam silnice, — asta e de parte de a fi o „nedreptate“ față de ei! Nu. Douăzeci de ani ar trebui să luăm tot astfel de măsuri de ajutorare a Românilor, cari să pară celor neînțelegători „nedreptăți“ față de popoarele streine de printre noi, — și n'ar fi reparată nici a suta parte din munții de nedreptăți, pe cari acele popoare le-au făcut față de noi Români în trecut!

Așa trebuie să privească lucrurile, când se judecă câte-o pricină dintre noi și Unguri, Sași sau Jidani.

Ni s'a scos ponos în lume și s'a făcut plângere la Liga Națiunilor, că am așezat Școala românească în casa goală, de ei înșiși golită, a „Collegiului Kün“, — deși li s'a dat chirie atîta cât ei singuri au cerut. Și un nenorocit de ministru, care știe despre noi cât despre soiurile de măimuțe din Africa, — ba despre acelea poate că știe mai mult, că tare le samănă, — iute le-a făcut promisiunea (făgăduința) că ne dă el afară de acolo. Și ne-a dat! Azi școala română e pe stradă. Iși caută casă și nu-și găsește.

Și va fi silită a se înghesui în casa Școalei Medii de fete, ținându-se lecțiile cu elevii liceului înainte de masă, cu fetele după masă. Zidirea prea mică nu încapere marele număr de elevi, cari vor învăța acolo într'o înghesuială de-adreptul nenorocită, — pentru ca casa ungurească, zidită anume pentru școală, largă și încăpătoare, să stea goală, ca un strigăt sau ca un hohot de despreț față de noi Români și

de poporul nostru, pe cari chiar și prin asta, nu vreau să ne cunoască de stăpâni în această țară! Și cine-o face asta? O biserică, care n'a băgat nici zeceea parte din banii cheltuiți cu acea zidire. Bani i-a dat Universitatea Săsească, cea care după înțelesul întemeierii ei, trebuia să fie mai mult a noastră a Românilor, decăt a Sașilor, nefiind ea averea specială a poporului săsesc, scăzut foarte număr, ci a locuitorilor din pe coprinsul Fundus Regius-ului și acești locuitori ajunsesem a cei mai mulți noi Români. Ci acest drept nu ne-au lăsat Sașii să ajungem. Ajutați de mîna stăpînirii maghiare, ei uzurpau Universitatea și dreptul nostru în treg. Și în loc să ne dea noua parte ce ni-se cădea, au dat Ungurilor să-și facă zidirea la ceului celui nou în Oraștie, ca să se plătească din ajutorul acestei Universități uzurpătoare și de ce va mai da guvernul unguresc.

Ascunsă după formele legilor de pe atunci, biserica ungurească spunea, că acea casă a ei, dar cei ce cunosc lucrurile bine, știu că ea avea în acea zidire partea cea mai mică.

Mărturisirea lor.

Acum să arătăm: Are biserica ungurească trebuință de această casă ori nu? Așa ea ce așeza într'ansa ori nu? Că dacă școala românească s'ar fi imbulzit în acea casă, pe școala lor și azi copiii lor minoritari ar fi aruncați în drum și n'ar avea unde să învețe, — nu am fi cei dintâi care să osîndăm intrarea școlii românești în această casă dînd afară pe copiii legii!

Dar iată adevărul:

În ziarul „Ujság“ din Cluj numărul dela 22 April 1925, așa dar în vremea când în acea casă se afla „Liceul maghiar Kün“, un Ungur reformat din Oraștie bun cunoscător al lucrurilor scrise

„Collegiul (adecă școala liceului) s'a despopulat așa de tare că în anul de față (1925) numai așa am putut aduna într'adevăr cu cirligul, 80 de elevi din toate părțile țării, că fiecare a fost ținut cu totul gratuit (fără nici cheltuială)!

„Collegiul, pentru nu cumva să ajungă mîni românești, și-a mîncat întreaga sa avere! A dat-o mîncare elevilor săi grațiuși!

„În Septembrie (1925) de numai nu se întâmplă vre-o minune, — nu va mai fi în stare să-și prelungească jalnica sa ființă ținându-și elevi grațiuși.

„La cea mai bună întâmplare va trebui să părăsească cel puține clasele de sus (a 5-a—8-a), că abia are în clasa 8-a: 1 elev, a 7-a: 2, în a 6-a: 3, în a 5-a: — cari așa grațiuși cum sunt, vă cădea fără îndoială înaintea Comisiunii de examinare românești! Așa vorbea un ungar (se pr-

fi chiar un profesor) despre costul ce-l mai avea în orașul nostru acel Liceu Kún, chiar în primăvara anului 1925, când se mai aflau câțiva elevi în el.

Și atunci când, știind aceste lucruri, mai marii bisericesti ai Liceului au hotărât ei de bună-voie încetarea lui și închiderea, și când Școala română cea supra-cărcată de elevi, își cere intrare în casa goală, și se face o înțelegere, pe care în zadar o tăgăduiește dl Dr. Szöllösy (acest duh rău și viclean al acestei școli, trăind și el din... prostia Românilor cari îi mai caută cancelaria de avocat), tăgăda lui e în zadar, în alegerea era făcută, dacă nu în trevnea pripeala africanului nostru, care a dat „corage“ Episcopului Dr. Nagy să se lăpe de ce făcuse, și să spună că „a dat împuțnericia pe care o a se (lucru dovedit!) — când Școala română intră oarecum în chip firesc în acea casă, — Ungurii fac tot ce pot ca să o dea afară, să-i facă zile amare, — din urată iubire creștinească și drăoste cetățenească.

Și atunci se găesc scurt văzători, cari să spună că — „s'a făcut o „nedreptate“ Ungurilor, aieșurilor de ei... Trebuie să ieșiți afară în cap de iarnă, pentru ca ei să aibă plăcerea (trebuie să li-se facă plăcerile!) de — și vedea casa goală!...

Și nu se află un Ministru care să știe vorbi cu acel Episcop unur, așa cum trebuie vorbit cu un om care se dovedește atâta ere rău, rău ca cetățean, rău ca bisericest, rău ca cap bisericesc ce e așa de mult de lucru cu mi-Aștrii țării, cu guvernul.

Zi-ne oameni slabi și treci naste.

Spun apoi alți oameni cari văd înă'n vârful nasului, că doar unurii ar fi avut ce băga în acea nasă: O Școală de „diaconise“... di-tăi și 'ntăi această școală e în acăzduh, nu este; a doua: pentru 10-15 diaconise, dacă chiar s'ar săsi să vie, îți trebuie o casă, care e bună pentru 500 de elevi? Așeia: La Orăștie vrei să faci „diaconise“ (ingrijitoare de bolnavi)?

Un ar acelea pot învăța numai pe ștăngă un spital. În Sebeș, în cri-biu, în Cluj, da, le poți învăța. ar în Orăștie? Unde să le în-țeți? Nu știm s'avem aici un spital. Doar... o casarmă!

Așa stăm cu „dreptatea“ ce a făcut Ungurilor dela Orăștie, să aibă „bucuria“ pe care au.

Scumpele noastre școli vor ece și prin această neplăcută în-țrare și vor înflori și vor spori, și bucuria cea de pe urmă, tot noastră va fi!

Parlamentul.

In statul țării s'a desbătut Legea despre învățământul particular (școlile susținute de cineva decât de stat).

Deputații Ungurilor, ai Sator și ai jidanilor, au vorbit ntra legii, aflând că le dă o puțină libertate!

Ministrul școlilor, Dr Anolosc, un foarte dărz Roman, le-a răspuns, că legea

românească e încă prea sloboadă pentru ei, în asemănare cu ce făceau ei cu școlile românilor în țara ungurească. Le arată pilde zdrobitoare din politica ungurească. Adevărul a usturat așa de tare pe deputații unguri, că — au părăsit ședința supărați.

Legea s'a primit.

— La Senat s'a desbătut Legea cea nouă de alegeri de deputați. Cu mici schimbări, s'a primit așa cum a fost plănuită.

Rămâne să treacă și prin sfatul Deputaților, pentru ca așa să aiba putere de lege.

După ce se va fi votat și de către Deputați, (poate prin Februarie) parlamentul se risipește și se fac alegeri nouă.

Cum a primit dl Cuza pe un redactor jidan, la Cluj?

In Novembre trecut, dl profesor A. C. Cuza, s'a dus pe o zi la Cluj în treburi de-ale „Ligii“. Redactorii gazetei curat jidovesti „Ujkelet“ s'au înțeles, să trimită pe un Michidută dintre ei, să cercce a ajunge la vestitul „cap al antisemiților“ (al potrivnicilor jidanilor). S'a aflat unul care să îndrăznească. El s'a dus la hotelul „Astoria“ unde se afla dl Cuza, și după multă așteptare la ușă, și-a trimis biletul de vizită printr'un prietin, care să-l întrebe pe dl profesor, de ar fi aplicat a primi un jidan, care ar dori să aibă pentru gazeta sa câteva răspunsuri dela d. Cuza, privitor la pricina cu jidanii. Și acum iaca cum descrie el însuși în gazeta sa, că a fost primit de d. Cuza:

„Insoțitorul meu îmi spuse: dl profesor e aplicat a te primi, cu o condiție (cu o învoială): intri, te apleci, nu te prezinti nimănu (adeacă nu mergi la nime să spui că ești cutere și cutare) și pui întrebările...“

Când am intrat m'am oprit în mijlocul odăii și de-odată toți cei din jurul dlui Cuza și-au pus mâinile cruciș pe piept, din ce am înțeles că nu-mi era îngăduit să mă prezint nimănu, ca să nu fie nimenea silit a da mâna cu mine, cu un jidan.

La întrebările puse, ce crede despre mișcarea evreiască, dl Cuza i-a spus lucrurile așa verde, cum le spune peste tot locul. Intre altele le-a spus, că ei trebuie să se supună de bună voie legii naționalității, care a hotărât formarea statelor naționale, și sau se pleacă, sau pleacă.

Unde să plece? La Palestina? Nu, zice d. Cuza. Palestina nu e a Jidanilor și nu poate fi a lor. Ea este, din punct de vedere național din străvechi vremuri a Arabilor. Din punct de vedere economic nu poate mulțumi pe jidani, din punct de vedere religios, avem noi creștinii acolo sfântul Mormânt, iar Arabii pe El-Axa, locul sfânt al lor. Aceste locuri nu pot fi a Jidanilor.

Jidanii trebuie să-și caute un ținut potrivit pentru ei, ca țară, unde să se ducă de bună-voe,

până nu vor fi trimiși cu sila. Acel ținut nu e altul decât Uganda, țară bună și roditoare, cu locuitori puțini, stând sub stăpânire engleză. Guvernul englez a imbiat foarte serios pe Evrei să-și întemeze acolo țara lor, dar ei, — au respins imbiemântul.

Pentru asta ei ar trebui trimiși și mai departe: în Patagonia! — li spune că noi putem suferi pe Unguri, pe Nemți, pe Ruși, ca popoare minoritare (mai mărunte) printre noi, că avem cu ei ceva la fel: religia, credința creștină, — cu Jidanii ne-având nimic obștesc, lor nu le rămâne decât să plece dintre noi. — Despre Liga Națiunilor spune că e o caricatură jidănească. La întrebarea dacă dl profesor a întâlnit vre-odată și un jidan cinstit, — d-sa răspunde: Nici odată nu i-am căutat întâlnirea... Dar totuși, zice jidanul, nu vi-a ieșit vre-odată nainte un jidan despre care și Dv. să spuneți că e cinstit?

— Credințele mele despre ei, nu-mi îngăduesc întâlnire și atingere cu ei, — a răspuns dl profesor Cuza!

Jidanul s'a plecat de nou, nici unul din cei de față nu i-a întins mâna, și așa a ieșit pe ușă afară.

Câtă deosebire între ținuta mândră și dărză a dlui Prof. Cuza și a insoțitorilor săi, cari erau: Colonelul Niculcea (Iasi), dnii Dr. Valer Roman (Cluj), Căpitan invalid Beleuță (Cluj), — și între purtarea rușinos de lingușitoare a atâtor alți Români, printre cari chiar și câte-o față bisericască, — cari se rînjesc în fața cutărui jidan cu care au de lucru și îl laudă chiar, cu vorbe cari arată cât de mult se simt încă slujii și nu stăpâni în țara asta!

(Cei-ce dorii! să cetiți cum dl Cuza a primit pe jidanul dela „Ujkelet“, cereți Nr. 3 din „Apărarea Națională“ din București (Calea Victoriei, 86), — pe care bine fac cei-ce o abonează ca s'o aibă regulat).

Se limpezesc apele.

— Se aleg oile din capre. —

„Lupta cea mare și lungă“, a cărei vestitor și Paul-luptător s'a făcut dnul Bacalbașa, — a început!

Fiindcă la adunarea Sindicatului Ziariștilor din București, un redactor dela „Adevărul“, d. C. Demetrescu, a votat pentru darea afară alui Costaforu, vespîi din scorbura „Adevărului“ s'au zburlit și au cerut ca d. Demetrescu să plece din redacția lor.

Firește d. Demetrescu a plecat, pentru că demult nu-i era locul acolo.

Mai sunt de tot 2 redactori români în toată redacția celor 2 foi jidovesti „Adevărul“ și „Dimineața“. Credem că și aceia vor pleca. Căci apele se limpezesc. Români la matca lor, Jidanii în vosparele lor.

E acum rândul cetitorilor, să-și facă datoria: Să nu mai fie român care să dea bănuțul său pe foile otrăvite jidovesti! A lo

mai cumpăra, e a ajuta pe dușmanii neamului tău să-i strângă sârma (drotul) în jurul gâtului.

— Dl Bacalbașa, care a făcut începutul cel bun, — a fost sărbătorit printr'un banchet frumos, de ziariștii și scriitorii din București și de mulți bărbați politici români.

Războiul cel mare s'a început! Inceputul e frumos și făgăduitor!

Toți cei buni — sub steag!

Primejdia tot crește.

„Liga Națiunilor“ se dovedește de aceea ce noi spuneam, că e o uriașă cursă...

Ungurii au adus în Parlamentul lor, nainte cu vre-o 2 ani, legea lui „numerus clausus“ pentru Universități, că adecă fiecare popor să poată da Universității studenți după numărul său în țară, nu mai mulți.

Jidanii din Ungaria s'au simțit prin asta strămtorați. N'o să mai poată umplea țara ungurească cu „invățați“ de ai lor, întrecând și apoi în-lăturând pe fiii popurului maghiar. Vicleni încă cum sunt, n'au vrut să ceară ei ștergere rea acestei Legi, ci — au pus la cale pe Evreii din Anglia, ca — ei s'o ceară. Aceia au dat o scrisoare către slujnica lor, care e „Liga Națiunilor“, cerându-i să poruncească Ungariei să radă din tre Legile ei acea lege, care e o pedecă pentru Evrei în căzuința lor de a se sui în capul nației maghiare, în Ungaria...

Acum să vezi blăstămăția jidanilor din Ungaria:

Când au aflat (! par'că ei nu știau) că Evreii din Anglia au înaintat plânsoare la Ligă pentru ei, cei diu Ungaria, s'au dus la guvernul din Pesta și au spus că e „protestează“ (se ridică împotriva) la amestecul nechemat al Evreilor englezi în trebile lor din Ungaria. Au spus că ei dau scrisoare pe aceea, că ei nu au nici o plângere împotriva Ungariei, s'o ducă d. ministru s'o arate la Liga Națiunilor.

Și nenorocitul de Ministru ungar i-a crezut, a luat scrisoarea dela ei, a luat vre-o doi inși chiar cu sine la Geneva (la adunarea Ligei).

In statul Ligei ministrul Școlilor din Ungaria a apărât cât a putut el mai bine legea, spunând că după războiu li-au venit lor, Ungurilor, atâta Unguri cu școală din hotarele pierdute, alipite la țările vecine, că au prea mulți oameni cu carte de ai lor, și trebuie să se apere de imbulzala neamurilor străine. Că legea e o trebuință de viață pentru poporul unguresc și nu e făcută numai împotriva Jidanilor, ci a tuturor neamurilor minoritare (nomaghiare), ținând cum până dreaptă între ele!

Aș! Nucă în părete! Liga avea mașrută dela Jidanii englezi și gata. A hotărât să oblige guvernul unguresc a schimba legea aceea, — dând iară Universitățile țării pradă Jidanilor...

E o înfrângere dureroasă pentru poporul unguresc, — înfrângere pe care nu i-am fi dorit'o.

Pentru noi hotărârea Ligei dovedește, că — primejdia evreiască tot crește. Crește cu putere mare, care e cât un strigăt de alarmă, pentru toate popoarele creștine de pe glob!

De vom lăsa să meargă nainte așa, vom ajunge ca mâne Evreii din America să ne poruncească, prin instrumentul lor, care e Liga Națiunilor, tot ce să facem în țara noastră, în casa noastră.

Prorocia lor din „Protocoalele Ințelepților Sionului“ că vor ajunge a avea un guvern pentru tot globul pământesc, e implinită! Ei mai spun în „Protocoale“ că vor avea și un Impărat a tot globul. Fiindcă vedem că guvernul îl au, trebuie că au și Impăratul, doar că lumea nu-l știe. În „Protocoale“ spune aceea, că Capul lor, adecă împăratul lor, trebuie să umble tot ascuns din o țară într'alta, să nu stea nicăiri prea mult într'un loc, ca să nu fie simțit și știut. Odată e în Europa, odată în Azia, odată în America, în Australia, — lumea să nu-l vadă, numai implinirea potuncilor lui să o simță!

Și e chiar așa.

Și mai sunt Români și creștini, cari nu văd primejdia și mai lingușesc pe Jidanii...

Mai multora

cari trimit bani după cărți și nu le scot la vreme din postă.

Unii cetitori ne ceartă că nu le-am trimis cărțile la vreme. De aici se trimite îndată, tot dacă e scris curat ce se cere și e dată adresa bună. Dar unii întârzie a le scoate dela postă și lucrurile ne vin napoi. Acum noi n'avem de unde pune a două oară plata de postă și de recomandare și cărțile stau aci. Așa avem venite napoi ale lui:

Iosif Iancu, Roman (1 calendar).
Petru Plic, Certege (3 Legi).
Traian Tomuș, Vulcan (2 Legi).
I. Stroia, Gelmar (1 Lege).
Stangu Damaschin, Anina (2 Legi).
Mihai Dobra, Scărișoara (2 Legi).
T. Achim, Bistra (1 Lege).
Gh Iosifoni, Gladna r. (1 calend).

Acestor oameni li-s'a trimis dela postă înștiințare la primărie, că au un obiect recomandat în postă. Ei trebuiau să iscălească și să trimită după pachetul cu cărți. N'au făcut-o vre-o săptămână, posta ni le-a trimis napoi, că erau recomandate, trebuia să dea samă de ele. Acum stau aci la noi, că noi nu putem ști de ce nu le-au scos.

— Cei-ce trimit după cărți sau calendare, sunt rugați a nu fi nerăbdători. Bani sosesc cu întârziere destul de mare, noi îndată ce-i primim, trimitem cele cerute, încă în aceeași zi, dar până pachetul sosește, iar mai trece vreme, — și mulți ne scriu supărați, pe când lucrul cerut era sau pe drum sau chiar sosit în posta lor.

Libertatea cuvântului, a scrisului și a presei, în România-Mare.

Acesta este titlul unei lucrări scoase de sub tipar de d. ad vocat Take Pollicrat, bine cunoscut cetitorilor nostri din ținuta dsală atât de românească în procesele naționale ale anilor din urmă (mai nou în procesul Locotenentului Morărescu). În lucrarea d-sale face cercetări istorice asupra felului cum au răsarit zările, înăurirea culturii apusene asupra noastră prin zăre; ce legi s'au adus dintru început în țară la noi privind folle; caută pricinile pentru cari Românii au fost înlocuți cu streini în atâtea privințe în țară, apoi și în presă, în gazetărie, și o află în — prea slabă noastră pregătire, precum și este.

Vorbind despre înlocuirea Românilor prin streini, înlocuire ce am avut și avem încă s'o suferim mai ales din partea Evreilor, — dl adv. Take Pollicrat scoate la iveală o întâmplare foarte interesantă și mult lămuritoare:

D-sa află, că cel care ne-a fericit cu acest neam parazitărilor trimițându-ni-l nouă pe cap, a fost mai ales vecina Austria. Austria, sătulă de acești oaspeți plăcători, îl prigonea, și, ca să scape de el, le arată un „loc bun” pentru el: Principatele române: Moldova și Muntenia (România), în care dacă treceau, ea, Austria, din prigoniștea lor, se prefăcea în ocrotitoare! Ii lua sub scutul său, ca să stea aci, în România, să poată sta aci!

Acest lucru scos la iveală de dl Take Pollicrat, ne aduce aminte de un cuvânt foarte des auzit printre noi, dar pe care mulți nu-l înțeleg, — și anume de cuvântul: „Un tãrtan”, pe care Românii îl aruncă în fața jidanului, când îl vede. Iaca de unde au jidanii acest nume:

În zilele acelea de umilire a bietelor țerșoare române, puternicii ei vecini, ca Austria, Rusia, Turcia, ba și celelalte state mari, ca Anglia, s'au înțeles între ele și au dat de știre bietei țări românești, că supușii lor, a acelor mari state, nu pot fi trași la răspundere nici în launtrul țării după legile românești, ci după ale țării lor, a cărei supuși sunt. De aceea, dacă poliția românească ar fi prins pe un Englez, Austriac, Rus ori Turc, asupra unei fapte rele, acela îi spunea: Eu sunt supus austriac sau englez sau rus, — și poliția nu-l putea aresta, decât că-l ducea la consulatul austriac sau englez, ca acolo să-l facă judecata, ca la „omul lor”.

Dar poliția românească nu avea de lucru nici când, sau odată în zece ani, cu vre-un englez ori neamț austriac, care să fi făcut vre-o faptă izbită de legi. — Avea însă în toată ziua de lucru cu unu ori mai mulți nepăptânași de Jidani, care înșelau, pungășiau în tot chipul, — iar când îl se puneau mâna în ceafă, strigau: „Lași la mine în pace, eu „österreichischer Untertan”... — sunt „supus austriac”! — Și scăpa de dubă.

Era dus la consulatul austriac, acolo se împăca el cum știa cu cel de pe la ușă, ca să n'ajungă prea afaod, și mâne era în altă parte a orașului ori în alt cap de țară, luând-o dinainte cu mișelile.

Așa apoi poliția țării, având zilnic de lucru cu câte-un mișel de aceștia, când îl prindea, lumea întreba: Iară ai prins un „Untertan” (un supus strein)? Și fiindcă „Untertanul” prins de ceafă, era totdeauna un Jidan, lumea s'a deprins a înțelege, că pungășul ascuns sub scutul de „Untertan”, e totdeauna un Jidan, — și a început a spune așa numai Jidanului! Englezul, Neamțul austriac ori Rusul, nu se puneau pe pungășii, ca apoi să fie nevoit a se ascunde sub cuvântul de „supus strein” (Untertan), ci totdeauna cel ce se folosea de acest scut, era un jidan... De aci l-a rămas în gura poporului nostru numele de Untertan, din vorba germană „Untertan” (supus)...

Acești plăcători „Untertani”, împinși spre noi de vecini, și ținând aci ca în palme prin scutirea ce li-o dădeau statele streine, — au rămas apoi aci la noi, și-i avem, în măsură grozav de sporită azi.

Și ei trăiesc în aceeași stare de ocrotire: pe atunci îl ocroteau Austriecii, azi îl ocrotesc... Românii cei slabi, cari se fac scutul lor, ținând palma spre mîna lor.

Dl Take Pollicrat în lucrarea dsală mai arată două pricinile pentru cari au rămas Jidanii așa de mulți printre noi: Bunătatea de inimă a poporului român, care nu-l lasă să fie strânic cu streinii, oricât de răi ar fi ei, și ospitalitatea, firea lui primitoare, care nu respinge pe nimenea care-l vine în casă...

Bunătate de inimă, da, cu cel în suferință, dar nu cu cel ce-ți joacă pe spate și-ți împănă ghlara în carnea ta și-ți suge sângele! Primitor îndurat față de cel vrednic a fi primit, dar nu față de cel ce umblă cu sarmă în jurul gâtului tău să te sugrume. Aci bunătatea de inimă și îndelunga-răbdare nu mai sunt virtuți creștinești, ci — slăbiciune nenorocită!

În fața acestei slăbiciuni, dl Take Pollicrat arată în lucrarea dsală: De ce trebuie păstrată înfașisarea națională a țării, a popoarelor?; arată fața năcazului cu Evrei în România și în Europa peste tot; arată legile istorice ale răspândirii și a șezării evreilor în lume, — vădind că în nici un stat nu s'au așezat atâtea evrei, câți în România, și că — *România nu trebuie și nu mai poate să primească o așezare atât de îndesată (de Evrei), care ar duce la schimbarea ființei și înfașisării noastre de stat național!*

Cel ce doresc a cunoaște mai de aproape lucrarea dlui Take Pollicrat, să trimită după ea la autor: București, strada Corabia 4. Prețul 75 Lél.

DIN AMERICA

— Școala din Cleveland —

Românii din Cleveland, Ohio, au luat bărbătească hotărâre, de a sușinea acolo o Școală românească. Au mai avut ei școală, dar s'a perdut. Acum o învile iară, căci au căpătat o zeloașă învățătoare, pe dșoara Cucu, care vrea să țină școala regulat. Românii din Cleveland se bucură foarte de asta, căci prin școală mai pot ținea trează în copli dragostea pentru limba părinților, — pe care altfel, o, ce ușor o uită și o perd acolo, sub înrîurirea școlii engleze. De regulă părinții merși din Europa rămân credincioși neamului. Coplii duși așa mai măricei, rămân și ei cu limba română, — dar cei duși mititel sau născuți acolo, acela când sunt mari mai vorbesc puțin de tot românește, sunt cuceriiți pentru limba și cultura engleză, care are o putere de atragere neînchipuit de mare și nu i te poți împotrivi.

Tatăl și fiul, vor mai fi cător fi Români, nepotul însă e perdat, e englezit și n'ai ce-l mai face.

Și asta nu e așa numai cu Românii, ci cu toate popoarele ce se duc la America.

Impotriva acestei perderi prea repezi, — se luptă câte-o școală română, italiană, germană, etc. dar nu prea cu mare izbândă...

„Ferdinanțul”

— Amintiri —

În ziua de întâi Decembrie îmi aduc aminte totdeauna de badea Toader Tămaș, revoluționarul dela Valea-lată. Îmi era drag, cu toate-că odată era să facă revoluție și împotriva mea. Dar avea două însușiri alese: Era abonat al „Libertății” dela Orăștie și nu era bețiv. Uneori, seara, când se întorcea dela lucru, îl venea și lui s'o lea cătră cârciumă. Când puneu însă mâna pe clanța dela ușă, își rotea privirile în jurul numeroaselor sale familii de șase fete mai mari și trei băieți mai mici, și simțea că i se pronesc picloarele în pământ.

— Ce să-i faci? își zicea. Omul cu fete multe n'are ce căuta în cârciumă...

— Se întorcea, își lăpăda su-manul, și lua pe femele și pe fete la „feleharț”, muștrându-le dacă n'au împlinit toate poruncile din dimineața acelei zile.

Duminea își cetea „Libertatea”, de cum ieșea dela biserică și până seara. O citea întreagă, cu reclame cu tot. Zicea:

— Am plătit-o întreagă, întreagă trebuie să o citesc.

Când păcatele lui s'ar mai fi dus la cârciumă?

Uneori îl întâlneam când venia dela lucru, și mergeam cu el o bucată de drum. Atunci vorblam de „politică”. La despărțire se încrunta, îmi strângea mâna cu putere și îmi spunea, așa în șoptite:

— Știi, părinte, politica noastră vine... dela răsărit!... Apoi clipa șiret din ochi și mergea în drumul lui.

Când, după începutul războiului, a încetat de-odată „Libertatea”, a venit la mine ca o furună. Eu i-am arătat cum stă treaba, el m'a ascultat în tăcere, domolindu-se încetul cu încetul.

— Aș! — îmi zise la sfârșit, — dumneata nu știi cum stă treaba, ori te prefaci că nu știi. „Libertatea” a încetat, dar n'amu-rit. S'a dus Moța în Țară, după „Ferdinanț”...

— O fi, o fi, bade Toadere, îl răspunsei tăindu-i vorba.

De-acum, în toate după-amiezile Duminecilor se ducea la cârcimă. Își golea glăjuțele, fără să zică o vorbă, uitându-se chiorăș la cârciumarul evreu. Către seară, după ce plătea, o lua către casă, cântând de alungul uliței:

— Pentru sfânta libertate,
De cre noi n'avem parte!

Ca orice popă, odată l-am dat statul să nu mai meargă la cârcimă, amintindu-i timpurile fericite când își petrecea Duminecile acasă.

— Adu-mi „Libertatea” părinte, — îmi răspundea, — și atunci nu mă mai duc!

— Fi cu răbdare, l-am șoptit. O aduce... Ferdinanț!...

— Ferdinanțul nost? Țucu-i norocul lui... Când vine, spune-mi?

I-am răspuns cu un oftat, iar el își urmă drumul, cântând acelaș cântec al „Libertății”.

Vremile erau tot mai grele, dar pe badea Toader nu-l puteam scoate din Ferdinanțul nost. Când mă întâlnea, se o-prea în dreptul meu și mă privea țință în ochi.

— Ce mai face „Ferdinanțul nost”, părinte? mă întreba apoi, cu glas tare, fără să i pese dacă-l mai aude cineva.

— Ce să facă? îl răspundeam. E sănătos și zice să îi cu răbdare și dumneata. Și să nu vorbești multe...

În primăvara anului 1916 l-am înrolat (asentat) și pe el, ca să-l ducă la „hadimuncă” pe câmpul de război. Îngălbenind își privea fetele și băieții, apoi se trezi deo dată cântând:

— Pentru sfânta libertate...

Puse mâna pe capul celei mai mari dintre fete, care era cu ochii în lacrimi:

— Nu plânge, draga tatii, — îi zise. Eu iarăș o să viu, ca să joc la nunta ta și să ies înaintea lui „Ferdinanț”...

La „hadimuncă” a stat vre-o șase luni. S'a întors cu vre-o două săptămâni înainte de intrarea României în război, cu acelaș dor nebun după Ferdinanțul nost.

În seara când m'au arestat jandarmii ca să mă ducă la închisoare, mi-a leșit în drum.

— Domnilor jandarmi, — zise strășnicilor mei însoțitori, — dați-mi voie să-mi iau rămas bun dela popa nost.

Și îmi strânse mâna cu putere, privindu-mă cu nespuse duloșie. Citeam în ochii lui:

— Nu te supăra, părinte. Vine Ferdinanțul nost și toate se vor îndrepta...

În închisoare mi-am adus aminte de el în toate zilele.

În primăvara anului 1917, la

am scăpat dela închisoare, veni la mine ca leșit din minți, cu ochii aproape leșiți din orbite.

— Părinte, părinte, — îmi zise, — unde s cheile bisericel? „La clopotar, — i-am răspuns, — dar spune-mi ce vrei cu ele?

— Ce să vreu? Să mă sul în turnul bisericii și să strig în sus-patra părți ale lumii: „Trăiască Ferdinanțul nost”!

— Vai de mine, bade Toadere, — făcu eu, simțind răcori prin tot trupul, nu vezi dumneata prin ce vremuri trecem? Ești bătrân, ce naiba...

— Vremile sunt în mâna lui Dumnezeu, — îmi răspunse, — iar Dumnezeu le învârtește cum vrea...

— Așa-i, așa-i, dar știi, eu numai acum am eștit din închisoare și... n'aș vrea să mai merg. Cine te-ar crede că nu te-am învățat?

Acum se desmetici și îmi spuse pricina mâneli. Fusese la gară și acolo auzise convorbirea unor evrei, cari spuneau în gura mare, că de-aci încolo vor duce la front numai pe românii, să se mai prăpădească din ei... Pe ungari și pe evrei îi vor duce numai la slujbe ușoare, ca să nu se împușteze...

— Atâtea supărare, bade Toadere, îi zisei. Dumneata spunea doar că vine „Ferdinanțul nost” — ce Doamne sfinte?

— Așa-i, așa-i, — făcu acum liniștindu-se. Vezi, eu am uitat lartă-mă, părinte...

Apoi, aporpiindu-și gura de ureche mea:

— Trăiască „Ferdinanțul nost”!

Badea Toader s'a ținut de cuvânt. Dar în turn s'a urcat totuși, a luat steagul românesc ascuns într'un ungher al podului bisericii și l-a fluturat de câteva ori în toate patru ferestile turnului, fără să zică un cuvânt. Aș mi-a spus clopotarul în seara acelei zile, iar eu, am zis, trisprezutesei:

— Gată-mă de drum, că nu știu ce-o mai fi...

Dumnezeu știe cum, dar fapt badii Toader n'a mai ajuns la urechile jandarmilor. În vîlto când ne întâlneam, mă întreba de sănătate, de plug și de copii. Iar la despărțire își puneu un deget pe buze. Acesta era semnul... „Ferdinanțul” nost...

În vara anului 1918 l-am dus din nou la „hadimuncă”. La plecare era vesel, chihla și cânta ca și cel tineri. Eram și eu în gară și priveam trist pe bătrîn-gata de plecare. În clipa sosirii trenului, el se desfăcu repede dintre potopul de fete, alerga la mine și îmi prinse amândouă mâinile...

— Nu te supăra părlate...

Când am plecat la adunare dela Alba-Iulia eram trist din ca-afară. Badea Toader nu se întorsese încă dela „hadimuncă” să l duc și pe el.

— Cine știe, îmi ziceam, poate va fi marit prin vre-un șanț, ori lovit de vre-un glonț... Va fi marit încremenindu-l pe buze străgătul: Trăiască „Ferdinanțul nost”!

La Alba-Iulia, apoi, l'am uitat... In beția bucuriei, cine și-ar mai fi adus aminte și de el?

Strigam și eu ca toată lumea și cântam, când de-odată, mă simții strâns în brațe de două mâni puternice. Era badea Toader.

— Trăiască „Ferdinandul” nosti! — îl zise, zâmbindu-i și sărutându-l pe amândoi obraji.

Dar badea Toader era răgușit de-abinelea. Făcea sforțări să-mi răspundă și nu putea. Îi strălucea ochii și bătea volos din palme. Cine știe, de câte mil de ori a strigat el: Trăiască Ferdinandul nosti în ziua aceea pe stradele Albei Iulie... La urmă își duse degetul la buze.

— Nu te mai necăji, bade Toader, — l-am zis. Lasă că strig eu acum în locul dumneatale:

— Trăiască Ferdinandul nosti!...
(Țara Noastră) Septimiu Popa

Din alte țări.

O apropiere sârbo-bulgară.

O gazetă de frunte sârbească, făcând o cercetare asupra dezvoltării sufletului bulgar, — spune, că de ani de zile acest stat s'a frământat pentru politica unora ori altora dintre partide, în lăuntru și în afară. A dat cu capul de multe ziduri, și azi frământarea arată semne, că se va sfârși cu aceea, că să se apropie de statul sârbo-croato-slavon (Sîrbia). Nu numai să se apropie de Sîrbia, ci chiar să se unească cu ea. Și numita gazeta prevede, că nu e departe timpul acestui fapt.

Când acest lucru se va întâmpla, el va privi foarte de aproape și pe România și pe Ungaria, — căci amândouă aceste țări, stau în mijlocul unei mări de popoare slave, cari se lasă conduse de Rusia. Iar când Rusia își va fi venit în fire, ea va începe de nou cu politica ei de apăsare spre Constantinopol, — răzîmându-se atunci și pe cele 2 mari state slave Sîrbo-Bulgaria (dac'o fi vre o dată) și pe Cehoslovăcia.

Din scrisorile foii sîrbești reese, că ea, Sîrbia, are de gând, — pentru reușita planurilor lor mari și ascunse slave, să atragă și Ungaria pe partea lor, — ceea-ce șoptindu-i unele altele dulci în urechi, nu va fi nici o mare greutate ca s'o aibă.

Oprirea beuturilor

— sporește bețivii?

Așa s'ar părea din o numărătoare făcută de o Societate din America asupra stărilor de acolo în cel din urmă 5 ani de zile decând sunt oprite beuturile.

Ca temelie la socoată a luat datele dela poliția comunelor cu mai mult de 500 locuitori. Și iacă ce-a aflat:

Intre anii 1914 până la 1920, când beutura nu era oprită, poliția orașelor a arestat pentru că l-a găsit în stare de beție, tot cam atâtia înși. Dela 1914 până la

1920, decând beuturile sunt oprite, numărul celor arestați în stare de beție, a mers crescând mereu! Căci așa e omul: se luptă mai tare să aibă aceea ce îl este oprit, decât aceea ce poate avea liber. Să arată câteva pilde în numeri:

În orașul New-York numărul arestaților în stare de beție, a fost între 1916—1919, cam 160 pe an, — dela 1920 încoaice, după oprire, numărul a crescut: În anul întâi după oprire, la 334, iar în anul trecut a ajuns la 944!

În Chicago, înainte de oprire se arestau cam 282 de înși, — după oprire câte 1000—1523 (în anul trecut).

În Washington, înainte câte 40—43 pe an, — acum câte 616!

Și așa mai departe. Dovadă că oprirea beuturilor, — făcând bine celor mulți și cumiți, — întărește pe cei slabi de înger și mai tare, și ei caută mai vârtos și mai mulți dragostea lor oprită, și unde-o găsească, sug din ea până — ajung să-l ducă poliția acasă!

Stăm pe loc, sau înaintăm?

— Școlile din Jud. Caraș-Severin —

Din o dare de seamă asupra stării școlilor în județul Caraș-Severin, — cel mai puternic județ în Ardeal și Bănat, — aflăm următoarele:

Școlile mai de sus stau așa: Sunt în județ 5 Licee, 3 Școli Medii, 5 Școli Civile, 2 Normale (pentru creștere de învățători), 1 Școală superioară de Comerț, 2 Școli de Arte și Meserii și 1 Școală Cooperativă (care crește băeți pentru băncile populare și însoțirile economice dela țară).

Aceste școli sunt cercetate de 2451 elevi Români, 725 germani, 191 maghiari, 9 sârbi și 149 evrei.

Așa că azi puterea românească e vădită, e precumpănită.

O scoatem la iveală cu semn bun din Jud. Caraș-Severin.

Pacea lumii

Druzii nu se pleacă...

Era vorbă că Druzii să încheie pace cu Francezii. Dar mai nou un mare ziar american vestește, că Druzii, departe de a se gândi la „pace”, au venit războiul sfânt! — Sub războiul sfânt ei înțeleg: lupta pe viață și pe moarte împotriva unor state sau țări de altă credință, cari ar voi să le sugrume lor viața și să le calce în picloare credința. În astfel de vremuri mari și grele pentru neamul și legea lor, — căpetenia lor vestește „Războiul sfânt”, — ceea-ce înseamnă: Până la cel din urmă să plece la arme și până la moarte să lupte! Ba și vecinii cel de aceeași credință (mohamedani) să alerge, ca să fie de ajutor celui în război!

Cel ce se trage napol dela jertfa cea mare, va fi sfârșit și scos dintre neamurile sale.

Intre Japonia și Rusia

incordarea e atât de mare, încât

se vorbește ca de ceva ce nu se mai poate încunglura, de izbucnirea unui război între ele.

Mărul de ceartă: China, în care Japonia nu poate îngădui ca Rusia să ajungă a avea trecere mare pe lângă bărbații dela cârma țării.

Glas de țaran

cu cap limpede.

— Unde mai vede el scăpare. —

Zilele astea a venit în redacția noastră un țaran din jurul Orăștiei, de și-a abonat foile și pe anul 1926.

Dând cât de cât în vorbă despre „politică” și despre treburile țării, țaranul și-a mărturisit credința lui în următorul fel:

„Eu abonez (plătesc înainte) foile d voastre, pentru că văd că au apucat pe drumul pe care îl cred singur mântuitor pentru noi.

Iaca, domnilor, de ce judec așa:

Eu sunt un țaran român. Am nițică prindere, sunt fruntaș în sat, și dacă a adus Dzeu România pe la noi, eu am gândit: Ce să mai lăsăm noi pe Jidanul ăsta cu crișma aci în sat, să trăiască el mai bine ca noi toți, și noi să fim cari să-i cărușim lui binele la casă, așa pe ședere.

Venise poruncă de tragere a dreptului de crășmarit dela cei cari îl căpătaseră dela Unguri, și să se dea acum de nou, cam la Români.

Eu am înaintat cerere la cei în drept, la Deva, să-mi dea mie crișma în comună. Cei dela Deva m'au amânat mult de tot cu răspunsul, și vedeam eu că nu-i bine. Că, mai târziu, după ce a pipăit locul, băgase și jidanul cerere, să i se lase tot lui crișma... Și mi pare că cei în drept înclină mai tare spre jidan, ca spre mine. Ci am avut eu noroc cu dl primpretor, om de omenie, Dzeu să l trăiască, că d sa mi a zis: Ce-i? Încă tot nu ți a venit dreptu? — Nu, dle. — Hai că merg eu cu d ta. — Și a mers și a spus domnilor, că de nu-mi dau dreptul mie, ca la Român, ci iară jidanului, apoi chiar d-sa pleacă cu 20 de săteni la Ministeriu să ducă plângerea poporului! Că poporul atunci ținea bine pe lângă mine.

Și așa, cu greu, cu greu, mi-au dat dreptul mie, — dar a u dat și jidanului, ca el să vândă numai cu păhăruțul și în sticle închise...

Dar ce folos. El vinde cât vrea, și nu cu păhăruțul, ci și cu feria, — și dă și mai lesne, ca să mă doboare pe mine!

Și eu n'am sprijin în nime. Toți cei cari ar fi chemați a pune capăt mișeliei, tac, se fac n'auzede, — pentru că jidanul i-a știut îndatora pe toți... Unui fruntaș îi trimite o cinste, altuia alta, pe unul îl unge într'un fel, pe altu într'altul, — și ei închid ochii și-l lasă să facă ce vrea. Și iar a ajuns să meargă mai mulți oameni la el ca la mine. Și eu, dacă aș sta din crășmă numai, n'aș putea trăi, dar am avere mea și crășma tocmai cât o țin cuprinsă, ca să n'o mai aibă el.

Din ce vă spun, droastră puteți vedea, că e drept ce spune domnul Cuza: că cu Jidanul nu poți duce luptă dreaptă, că el te bate cu pedeca, cu înșelăciunea, și ca să scapi de el, nu-i alt modru, decât să-l scoți afară, să-l alungi! Acuma oamenii de care vă spun, sunt cu carte, dar să vede că nu au destulă sau au numai carte, dar nu si inimă românească, — destul că, deși-s învățați, uite, i-a înmuiat jidanul. — Apoi atunci cum n'o înmuia el pe fratele meu Toader și Petru, din cei fără carte?

Dacă vrem să facem poporului nostru un bine, — apoi numai așa îl putem, dacă urmăm politica ce ne învață dl Cuza: Pe jidani să-i dăm afară de printre noi!

Așa ne-a grăit țaranul pătit și noi am văzut că pe bun drum mergem, că baterea inimii poporului am nimerit-o, chemându-l pe drumul pe care mergem: al luptei pentru luarea drepturilor dela Jidani și scoaterea lor din țară.

Pilda lui Bacalbașa.

— la Deva —

În Deva, — capitala județului atât de românesc, al Hunedoarei, — jidanul Laufer scoate de vre-o 4 ani o gazetă, la care lucrează 3 domni profesori români din Deva, mai apoi 2. Ne durea când vedeam numele lor frumoase românești pe gazeta a cărui proprietar-editor e jupânul V. Laufer...

Și ne place că vedem, că pilda strălucitoare alui C. Bacalbașa dela București, a prins și în Deva noastră: Pe gazeta jidanului, nu mai figurează numele profesorilor români. Credem că nici nu mai lucrează la ea.

Ca o ciudățenie pomenim, că în numărul mai nou, gazeta Evreului are un articol-prim, care vestește și el că... „O lungă bătălie se începe”... Și are cu vint frumoase pentru acea bătălie.

Dl Laufer, stăpânul gazetei, va fi și el între „luptători”?

Te trezești că răspunde că: da, ca să prostească pe Români, ca unii să-l aboneze gazeta, alții să l-o lucreze...

De-ale Sașilor.

Ei provoacă pe Români

Concetașeni noștri Sași nu pot vedea cu ochi buni, dacă colo și colo Români dau înainte prin orașele lor, prin ținuturile lor. O pildă grăitoare ne povestește „Gazeta Transilvaniei” dela Brașov, despre cele ce se întâmplă în acel oraș:

E acolo un restaurant. „Coronă veche”, pe care îl avea până de curând un sas. Acum restaurantul a ajuns pe mâna unui Român. Indată gazeta săsească „Kronstädter Zeitung” a scris, că în acel restaurant nici un Sas să nu mai calce!

Dar, spune Gazeta, Români nu au făcut așa. Biserica din Cetate, are chiar în Piața mare a Brașovului, o casă frumoasă, cu prăvăli în ea.

„Fundațiunea Ioga” asemenea. Are casă în piață, cu prăvălii.

Când, nu demult, vremea de arândă a acestor negustori s'a plinit, mai mulți negustori români au cerut, să li-se dea lor acum acele locuri de prăvălie, că dau și ei cât dau Sașii, dar stăpânii caselor (biserica și Fundațiunea) le-au dat totuși la Sași, și nu românilor!.. Și Românii n'au scris: în aceste prăvălii Români să nu-și mai pună piciorul... Dar că un Român a căpătat un Restaurant, — Sașii strigă prin folle lor: Aci Sas să nu-și mai pună piciorul!

Ce pildă grăitoare ne dau! Dar noi suntem — „buni” și „îndelungrăbdători”!

Lipsa da lemne în Ungaria.

Budapesta cere ajutorul Româneli în marea sa lipsă de lemne... Primăria Budapestei a ajuns în mare strâmtorare pe sărbătorile Nașterii. Ea hotărâse să aducă carne din Argentina și America, fiind mai ieftină. Dar planul n'a reușit pentru marea împotrivire a crescătorilor de vite din Ungaria, — și acum se trezește că de colu nu vine, de ici nu capătă.

Mai rău stă cu lemnele. Lemnele ce-l sunt cumpărate în Jugoslavia, sunt oprite prin partea de jos a Ungariei, — (unde lipsa e la fel de mare și oamenii o presc lemnele acolo unde le văd, fără să mai întrebe ale cui sunt...) Mai are capitala ungară cumpărate 30 de vagoane pe zi din România, dar și acestea-l stau oprite prin gări spre graniță sau întrebuțate spre altă scopuri, — în vreme ce Budapesta suferă grozav.

Gvernul unguresc a intervenit la București, rugând guvernul românesc să grăbească nișel trimisul lemnelor...

Cetiri plăcute.

— Cărți noi. —

„Carte pentru Școlile de adulți”, partea a II-a, pentru cei ce știu ceva carte, și pentru cei ce vor să dea examen de școală primară întreagă, — a scos de sub tipar institutul Apostol D. Culea, directorul Culturii poporului din Fundația Principei Carol. E o carte de cetire mare, bogată, cu cetiri bine alese de tot felul, de 28 coale, 440 pagini. Se vinde cu 70 Lei, la: Librăria Pavel Suru, București, Calea Victoriei 75,

„Mângăerea Bunului Creștin”, carte de învățături creștinești pentru toate Duminecile și sărbătorile de peste an, scrisă pe înțelesul tuturor, — de Septimiu Popa profesor de religie în Cluj.

Creștinul doritor de apa vie a învățăturilor din cărțile sfinte, va găsi în această carte un plăcut și dulce izvor, din care gustând Duminecă cu Duminecă, sărbătoare cu sărbătoare, ba și zi cu zi, — va simți asea mângăere sufletească, ceea pace în inimă lui, care este singura ferioare pe pământ.

Părintele Septimiu Popa, protopop, azi Profesor de religie în Cluj, a adunat într-o carte tâlcuirile pe scurt și scrise în graiul poporului, pe care le-a propovedit vreme îndelungată credincioșilor. Nu s'au predici lungi și încurcate ori greoaie, ci priyiri limpezi și plăcute asupra însemnătății zilei de sărbătoare cutare sau a sfintei Dumineci. Părintele Septimiu Popa este și un isteț purtător al condeiului, ca și un meșter al gaului, și așa cartea dăse o lucrare în care creștinul găsește cetiri aievea plăcute. Noi dăm aci o mică pildă:

Unde scriitorul ajunge a vorbi despre sfânta și marea Mercuri (din săptămâna Paștilor) în care Iuda s'a imbiat a l vinde pe Iesus, iar văzând pe femeia păcătoasă că varsă pe capul lui Iesus un vas de mir de mar preț, s'a răstit că: de ce s'a vărsat acel mir, în loc să se fi vândut cu bani mulți și să se dea săracilor...? — părintele tâlcuește însemnătatea zilei prin următoarele puține, dar atât de plăcute inimii cuvinte:

„In sfânta și marea Mercuri se ceteste și Evangelia femeii păcătoase, care plângându și păcatele sale și întorcându se la adevărata viață, a vărsat mir de mult preț pe capul lui Iesus. cel care i-a arătat calea virtuții. Dela noi nu poștește Dumnezeu acest mir de mult preț, poștește însă mirul de și mai mare preț al curățenei sufletului. Dumnezeu întru aceasta zi să ne ajute ca să nu fim așa de zgârcoți în lacrimile pocăinței, cum a fost Iuda vânzătorul și vicleanul, care a socotit, că mirul ce se varsă pe capul lui Iesus, este risipă...”

E o carte de 14 coale tipar, 224 pagini, vrednică a fi cetită de tot omul credicios. Prețul 60 Lei. A se cere, trimițând banii nainte, la „Librăria Ardealul” în Cluj, — dar și la alte Librării (prăvălii de cărți) din țară.

Din Basarabia.

Apucăturile vrăzmașilor, pentru tâlcuirea poporului nostru bun și preslesne crezător.

Cetitorilor nostri le e bine cunoscută istoria schimbării Calendarului. Vechiul nostru calendar mergea cu o mică întârziere față de mersul Soarelui, care el, Soarele, e osia în jurul căreia învîrtindu-se pământul, ne dă măsură vremii, anii, lunile, zilele, ciasurile, minutele.

Calendarul apusean era mai bun ca al nostru, dar nu deplin. Și acela merge și azi cu ceva schiopătare față de mersul soarelui.

Acum ce s'a întâmplat? S'au adunat învățații arhieriei, ca păzitori ai sfintelor taine și ai dreptei credințe, cu învățații mireni (nepreotji) ai legii, și au chibzuit împreună că ce e de făcut? De mergem și mai departe așa, ne trezim, cu vremea, să fie Crăciunul în primăvară și Paștile vara, deși unul e alba

sărbătoare a iernii, iar Paștile înflorita sărbătoare a primăverii.

Și au spus învățații mireni și clerici: Să ne îndreptăm Calendarul. Știm acum bine de unde vine greșala, știm că cel apusean are și el scădere. Noi îl facem acum pe al nostru mai bun și ca cel apusean! Al nostru schiopăta cu o zi la 200 de ani, cel apusean schiopăta la 4000 de ani, al nostru e acum așa tocmit, că nu va mai schiopăta decit la 40.000 de ani, adică e aproape desăvîrșit! De tot desăvîrșit nu se poate face.

Și au venit cu planul schimbării în fața Sf. Sinod, în care șed toți Arhieriei și bunii păzitori ai credinței. Și soborul lor a hotărît: Da, primim schimbarea Calendarului, schimbare pe care o fac învățații nostri, și cari ne dau un Calendar mai bun și ca cel apusean. Dar fiindcă și unul și altul se îndreaptă după mersul soarelui, — firește că și datele sărbătorilor, a celor mai multe, vor fi aceleași cu a apusenilor.

Acum iaca ce se întâmplă în Basarabia: Oamenii răi, dușmani ascunși ai țării și ai credinței noastre, nemai știind cu ce să înstrăineze poporul de cătră țara românească de care se ține azi și Basarabia, — au început a-i puia în urechi, că „stăpânirea românească li-a vîndut legea lor cea veche și bună, la papistași...”

Soli vicleni ai Rușilor, solii ticăloși ai bolșevicilor, agenți mizerabili ai jidanilor, cutreeră satele moldovenesti (românești) ale Basarabiei, și asmuță mereu poporul împotriva calendarului celui nou, primit de toată biserica românească, din toată țara!

Lucrul a luat o întorsătură destul de îngrijitoare:

În săptămâna trecută s'a deschis la București sfatul Sfântului Sinod, în care stau solii cei mai învățați și vrednici ai bisericii ortodoxe române din țară. Și în fața acestui Sinod s'a adus pentru desbatere, cererea unei solii din Basarabia, care cere să se schimbe iară Calendarul așa cum a fos!

Membrii sfântului Sinod au fost foarte dureros atinși de această cerere, și cercetând pricinile din cari izvoarește, au aflat, că-s la spate răutățile dușmanilor țării, dar și uneltirile unor partide politice (țărăniștii, gata a răsturna totul, ca doară-doară pe ruine, se pot ridica ei, cum s'a ridicat în Rusia Trozki și ceialalți răi ai lui).

Sfântul Sinod a hotărît așa: Calendarul cel nou e bun, și rămâne obligător pentru toată țara!

La toată întâmplarea lucrul vadește ce rău fac țării străinii lăsați la largul lor

prin Basarabia, și că ce păcătoase sunt unele partide politice, când e vorbă să facă greutăți altui partid, ce e la putere. Aprind moara, ca să potoapă din ea șobolanii.

Frații nostri din Basarabia numai atunci se vor arăta deplin înțelepți, când vor primi hotăriri luate de soborul arhieriei, de bune, așa cum ei le-au chibzuit. Căci doar n'o fi nenea Ion și Pavel mai bun paznic al sfintelor datini și ai credinței, ca toți arhieriei nostri la un loc.

Calendarul așa cum l'am hotărît, e bun. În anul acesta au avut o greutate cu socotirea vremii Paștilor, dar aceea e altădată nu vine nainte.

Tombola de automobil Sebeșul-săsesc.

Să aduce la cunoștința tuturor cumpărătorilor de lozuri dela tombola loteriei automobilului din Sebeșul-săsesc, că deoarece ce nu s'a putut obține autorizația cuvenită pentru prelungirea termenului de plasare a lozurilor, sumele încasate pentru lozurile vândute, se restituiesc.

Interesații să se adreseze către dl Ioan Răcean, strada N. Iorga Nr. 4, în Sebeșul-săsesc, de unde se pot ridica sumele solvite, pe lângă restituirea lozurilor cumpărate, până în ziua de 30 Ianuarie 1926.

Cumpărătorii de lozuri sunt rugași a induce pe lozul ce îl posed, adresa exactă. 1-1

NOUȚĂȚI

20 pagini. Știind că tot creștinul în această sfântă și luminată sărbătoare a Nașterii, are mai mult timp și voie mai multă de cetit, — ne am silit a le da un număr de Crăciun bogat și cu foarte multe știri și chibzuiri de tot felul. Și le-am trimis toate 3 foile noastre: și „Libertatea” și „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat”, — în fiecare punând material de cetit foarte ales. La oaltă acest număr de Crăciun, al nostru, duce 20 de pagini, pe cari abonații nostri să le cetească cu sănătate, voe bună și har dela Dzeu.

„Reununea Meseriașilor Români din Orăștie” invită la Producția Teatrală-Corală împreună cu dans, ce aranjează a 2 a zi de Crăciun în sala hotelului „Central”. Venitul e destinat Fondului pentru ajutorarea măestrilor începători.

In format marit. Cu numărul de față, care trece ca No. 1 din 1926, „Libertatea” apare în format marit. În loc de 4 coloane, ca în trecut, are 5 coloane, crescând și în lățimea paginilor și în lungimea lor.

Ne era foia prea mică pentru câte am avea de spus. Și și în forma de azi ne e prea mică. Dorința noastră ar fi, s'o scoatem în mărimea de nainte de război, când „Libertatea” mergea totdeauna în 8 pagini. Cu

adause cu tot era totdeauna 16 pagini, încât avam lărgămint de desbătut pe larg toate treburile ce și cereau loc și cuvânt în foaie.

Inotm rugarea Studenților dela Iași, către cetele de Colindători din toată țara, — ca să ajute prin Colindă lor marea și greaua lucrare a Studenților dela Căminul din Iași, colindând pe ntru Cămin, sau dăruind fie care ceată cel puțin o parte din câștigul ei, pentru înălțarea Căminului!

Cel bun vor fi publicați cu vrednică laudă în „Libertatea”.

Comitetul Reuniunii femeilor române ortodoxe din Sebeșul-săsesc, — aduce prin dna Maria Berghez a prezidentă și dl Chirca secretar, călduroase mulțumiri dlui Nicolae Tecău din East Youngstown, Ohio, (America) pentru preacrestinescul dar de 10.000 Lei ce a trimis pentru a se da de Crăciun îmbrăcăminte copilor orfani dela Școala din Sebeș. Societatea îmbracă în fiecare an câte 60-80 de copii orfani sau foarte săraci, dela școală, — și în anul de față ea a fost foarte mult ajutorată prin darul dlui Tecău (de care vorbim și în pagina 1. a foii), și-i aduce pentru asta călduroase mulțumiri în numele copilașilor, căroa la primirea darurilor, le străluce ochii de fericire și glasurile lor nevinovate rugau pe Dzeu să dea sănătate și belșug celor ce au dăruit pentru ei.

Cercul Studenților Universitari „Hunedoreni” din Cluj invită la Seara Artistică ce o va aranja cu ocazia ținerii unui congres a studenților universitari din județul Hunedoara a doua zi de Crăciun în sala teatrului orașenesc din Deva, sub patronajul „Reuniunii Femeilor Române” și cu concursul D șoarei Nely P. Nicu, solistă la Opera Română din Cluj. După producțiune urmează dans în Hotelul „Crucea Albă”, Damele cu preferință în costum național. Venitul curat e destinat pantru înființare de Biblioteca populară.

Episcop român la America. Sfântul Sinod, ca cel mai înalt păzitor al orinei în biserica ortodoxă română din țară, — a hotărât să trimită la America un Episcop român. Căci Românii de acolo sunt organizați în multe parohii, au și mulți preoți azi, și a îngrijii de o conducerea atât sufletească, cât și administrativă bisericească, e azi o trebuință pentru numeroșii nostri frați, buni credincioși, de acolo.

Invitare. Comandamentul Reuniunii Pomplierilor voluntari orașenești prin această invitație îndus triașii și meserieșii independenți din loc, a intra în „Reuniunea Pomplierilor”. Ioan I. Vulcu m. p., președ. Faragó Endre m. p., comandant.

Femel ucse pentru-că aveau părul tuns! S'a iptâmplat în orașul Toledo, din America. Un maior cu numele Domer, a fost prins asupra faptului, că unde întâlnea o femeie cu păr tuns, o omoară

De vînzare: În Orăștie, s.r. Mihai Vițoșul (Drumul țării) 16, o casă cu grădină, la loc cu învîrtire bună. Informații: str. G. Barițiu, 1. 1-2

fără croșare! A omorât așa 50 de femei și fete. Când poliștii s'au apropiat de el ca să-l aresteze, a omorât și 3 poliștii! Dus la arest, a mărturisit toate omorurile. — E vorbă să fie supus la cercetare din partea medicilor, căci deși el nu spune, se pare că nu e la mîinți, ci e zmlîtit de cap.

Mina „Concordia” din Bucium ars. Minele (bășagurile) de aur ale societății „Concordia” din Bucium (jud. Alba) au ars. Tot ce era în ele, s'a prăpădit. Se spune că sunt pagube de 10 milioane. Focul s'ar fi întins dela o grămăjoară de cărburi aprinși, aproape de care se aflau grămezi de lemne, cari au împrumutat focul mai departe.

Oficiul postal din loc, roagă pe toți câți primesc colete (pachete) postale, să le scoată îndată la primirea avizului, căci îmbulzala fiind mare spre sărbătorii, nu este loc unde să fie ținute mai mult în magazine.

— Atragem deosebit luarea aminte a cetitorilor, asupra articolului din fruntea „Plugarului Luminat” adaus la acest număr, arătându se în acel articol lucruri cari e bine să fie știte de poporul nostru, și mai ales de părinții cu copii măricei, buni de dat la vremea din școlile arătate acolo.

— Cei ce primesc 2 exemplare (2 numere) de foi, — aște ca anume li s'au trimis din acest număr 2, cu rugarea ca al doilea număr să-l dea la un cetitor vrednic din sat, stăruind să se înscrie și el printre abonații foii.

— Număroși abonați ai nostri din anul trecut, căroa în toamnă li s'au oprit foile fiindcă nu au trimis plata pe jumătatea a doua, — primesc și ei acest număr. Li rugăm să revină printre abonații nostri, — trimițând și cât știu că dătoresc pe anul trecut.

— Numărul de față intră în multe case, în cari „Libertatea” n'a fost cunoscută. O trimitem ca număr de probă. — Rugăm pe cei ce o primesc să chibzuiescă asupra ei și dacă le place ținuta acestei foi naționale-creștine, — să trimită înainte plata pentru ea pe o vreme oarecare, căci dacă nu, alt număr nu li se mai trimite.

— Cei ce vedeți că nu vi-a sosit foaia la vreme, nu lăsați să treacă luni de zile până ne dați de de știre, ci ne înștiințați în dată. Poate s'a cettit numele rău (că prea mulți nu-l scriu curat, ceteș) poate comuna e scrisă rău sau posta, — și îndată ce primim știre îndreptăm și facem rînduială. Căci ne silitm și avem abonați mulțumii cu noi, nu supărați.

Urtașa putere bănească alui Ford. Ford e un mare fabricant de automobile în America. E plină lumea azi de automobilele lui, pe care pe toate vezi scris numele lui „Ford”.

De curând marele Fabricant a cupărat 200 de vapoare ce erau ale Statului. A dat pe ele cam 2 milioane de dollari. Din acelea 120 de vapoare, cari nu mai sunt bune de mers pe ape, vor fi desfăcute de el și materialul din ele folosit la construire de camioane și mașini. Celelalte 80 vor slobi numai la dusul de automobile de ale lui în Europa! Iși poate ori cine închipui, câte mașini varsă zilnic pe piață urtașele lui fabrici, dacă 80 va-

poară numai tot cară la ele spre Europa, — afară de cele întrelt de multe ce se vând acolo în America!

Și acest om a început dela muncilor sărac... Așa puțință de avânt, prin muncă isteasă și atatornică (nu prin înșelăciune ori vărărea mânil până 'n cot în averea stăutului.), l-a îmbilat lui America.

Advocați la București.

Sunt mulți. Dintre cei mulți noi stăutul pe cetitorii noștri, să caute, când au treburi la București, — mai ales pe unii din armătorii, toți cunoscuți de noi ca oameni cu dragoste pentru popor, cari așadar îl vor sluji cu inimă bună și cu dreptate:

- Paul Iliescu, str. Romulus nr. 9.
- Emil B. D. Vasiliu, Bulevardul Elisabeta, 67.
- Take Pollicrat, str. Corabia nr. 4.
- Ioan Istrate, str. Pletății, nr. 14.

De vorbă cu cetitorii.

Când trimiteți banii, vă rugăm scrieți negreșit 2—3 cuvinte pe dosul cotorului (Cupon-ului) dela Mandatul Postal, că pentru ce trimiteți banii? Am făcut anume couponul mai larg, ca să încapă mai multă scrisoare pe el. Al loc să scrii că: trimit pentru foi pe 1/2 an, pentru 5—10 Calendare; pentru 1 volum ceva; ajutor pentru Cămilu, etc. — Mulți ne trimit banii fără nici un cuvânt și-apol trimit o scrisoare deosebită, care ori nu sosește deloc, ori sosește cu mare desebire față de bani, și incurcătura e gata.

— Deodată cu abonamentul, poți trimite și după câteva Calendare, după ceva cărți, sau un ajutor Căminului.

— Scrieți totdeauna foarte curat numele d-voastre, apoi comuna și oficiul postal de care se ține comuna, și în sfârșit județul! Atunci cele cerute vă vin îndată și fără greș.

Mulți își scriu numele așa, ca și când ar scrie unui cunoscut, care știe cine e, chiar și fără a se iscăli, — dar la o cancelarie a unei foi, trebuie scris așa, ca să nu-ți cetească numele greșit, și să-ți scrie greșit, că dă singur te vei supăra când îți vei vedea numele stălcit.

— Nu scrieți pe adresă plasa, că nu ne ajută la nimic. Numai posta din urmă (oficiul postal) și județul.

— Abonații vechi, cari au adresa tipărită, ne fac un bine dacă pe capul de sus al Cuponului, ne scriu numărul de pe adresa lor, a nume numărul dela dreapta (nu cel dela mijloc), căci acela ne arată sub ce număr se află dănsul în Cartea abonaților.

Cine cumpără cărți

dela 1 Ian. 1926 încolo, să țină samă de taxa de recomandare mărită: în loc de 2 Lei de până acum, să pună 6 Lei, căci altfel nu i se pot trimite cărțile recomandate, și sunt primejdulite a se perde pe postă (ori apol dela postă până în sat), — lucru pentru care noi nu luăm răspunderea. De pildă: Un volum de „Foia Interesantă” veche costă de acum încolo: 40 Lei și 6 Lei taxa de recomandare, de tot 46 Lei; 2 volume vor costa 80 Lei și

tot numai 6 Lei taxa de recomandare; 3 volume 120 Lei și tot numai 6 Lei recomandarea. — La alte cărți, asemenea.

Nu ne cereți cărți

care noi nu am arătat că se află de vânzare la noi. Unii ne cer plese teatrale, alții cartea cutare de istorie, un roman, o carte de pădură, și altele. Noi neavând „Librărie” (prăvălie sau boltă de cărți), nu avem de unde le trimite cele cerute. Nouă ne cereți numai acelea, despre cari e spus că: se capătă la Administrația „Libertatea”. De pildă în numărul de față la rubrica „Cărți plăcute” vedeți arătate 2 cărți frumoase, — dar nu le cereți la noi, ci acolo unde e arătat la sfârșitul scrisului despre ele

SCRISORI

Cine le cetește Românilor noștri de prin gazete?..
— Din Borșa —
Die Redactor! Vă trimit o veste cam rea, ca doară vor învăța din ea cei chemați, a o întoarce macar pe viitor spre bine.

Suntem aci în comuna Borșa (județul Clujului) Români mulți. E comună mare, cu scaun de plasă (Pretură), și avem un număr măricel de cărțurari. Dar ceva dureros: Din acești numeroși cărțurari români, doar 2—3 de sunt abonați la vre-o foale românească, pe când streinii, deși mult mai puțin, — să-i vezi cum toți au la casele lor gazetele nemulul lor, și numai din acelea își adapă sufletul.

Și, iarăș durere, cărțurarii noștri nu se silesc a ținea o legătură cu poporul nostru, de pildă, înființând pentru el o Casă de Cetire, unde se mai vede om cu om, aude unul dela altul o vorbă bună, un îndemn, o încurajare, ci poporul e lăsat să meargă la „Casina” lui, care e — crășma. Asta ține apol și locul „Casei de cetire”. Nu râdeți, nu glumesc. Poporul nostru e dornic și el de a ști ce mai e prin lume și țară, și atunci laca ce face:

Se înfundă în crășma Jidanului, și gustând un păhărel, îl întreabă pe jupânul, care-și cetește cu sârg gazeta lui streină și înveninată:

„Și ce mai spun gazetele domnule?” (nu-l mai zice jupâne).

Celor ce tușesc, ce au flegmă slabilor de plămâni

la aduce ușurare, vindecare, poftă de mâncare și putere

SIROMALT-ul

care este prescris ca leac vindecător de cel dintâi Doctor din lume. Se cumpără în toate Farmaciile. Cere cărțile cu îndrumări pentru cei slabi de plămâni, dela:

„Gea”-Krayser Laboratoriu (598) în Timișoara, 30. 2-2

3 întrebări, — 3 răspunsuri!

Ce curăță pielea?
KOPRO-ul!
Ce curăță stomacul?
KOPRO-ul!
Ce curăță sângele?
KOPRO-ul!
Plăcut, sigur, temelnic!
(558) 4—21 (IV)

Și acela, luându-și lfos de mare „învățat” față de proștii de Români, începe a le spune despre treburile din țară, despre lucrările stăpânirii, așa cum ale lui gazete le descriu pe acelea, ba mai scoate nișel venin și din bătuca lui, — și apol las' de nu se duce Românul „luminat” și încântat de „Țara Românească”... Uneori, ca vorbele lui să albă mai mult crezământ, le arată câte un număr din „Dimineața”, gazetă românească dela București... Și ca să albă cuvânt a asculta, bea Românul 2 și 3 păhărele, — a căror preț adunat la olaltă, și numai cu a zecea parte ar putea abona o foale din cele mai bune românești...

Așa-i — dacă stăpânirea și domniile noștri, nu văd în aceea nimic, că din câte crășme și prăvălii sunt în această comună, toate, dar toate, sunt în mâinile jidanilor. Una singură e românească, o „Cooperativă”, dar și în aceasta rar găsești atâta oameni adunați, ca la prăvăliile jidovești... Sărman popor! Și e sărman pentru aceea, că într'un centru cu destul cărțurari, nu se vede nici o porneală de a deștepta pe oameni din urătele lor vechi obiceiuri, ci ei sunt lăsați și mai departe ca oi blege de tuns și de muls în mâinile streinilor.

Dragii mei frați din Borșa! Iacă e aci anul 1926. Intoarceți-vă dela răul obicei de până-acum, abonați pe numele unuia dintre voi, care știe cetii, câte-o foale bună, ca el să vă cetească, ce e bun și adevărat, sau mergeți la Cooperativa voastră și vă vor cetii frații de acolo, — căci altfel vai de viitorul nostru și al copiilor noștri!

Nașterea lui Hristos, nască și în voi alte gânduri, alte simțăminte, altă mândrie românească!
Frate bun.

Prețul Calendarelor

dela Anul-nou încolo, e următorul:

1 Calendar, singur, trimis franco-recomandat: 20 Lei.

Dela 2 în sus până la 9, prețul e: de fiecare Calendar 15 Lei și peste toate numai odată 6 Lei taxa de recomandare.

Dela 10 în sus: de fiecare calendar 12 Lei, și peste toate, încă 6 Lei taxa de recomandare. — Celce cere mai mult de 30 de calendare, pune de fiecare 30 câte 6 Lei pentru recomandare.

Așadar prețul rămâne cel vechiu, — numai plata pentru „recomandat” (ca să nu se peardă pe postă), îngreunează!

Celor cari trimit bani mai puțin, încât nu se ajung să se dea pcheșelul recomandat, li-se scade din numărul Calendarelor ca să se acopere și cheltuielile de recomandare.

Poșta Redacției.

Un „cruțător”... Ne spui că alte fol ar fi mai ieftine, ca ale noastre. Te rugăm fă-ți socoteala bine: Socote „Libertatea” singură, și o asemănă cu alte fol în 4 și chiar în 6 pagini (fețe). Caută care din ele dă atâta de cetit cât „Libertatea”? Că cutare îți dă în 6 fețe 2 și jumătate anențuri de ale căli negustori toți, dela cari Dă n'al ce cumpără, — iar încolo îți dă de cetit mai puțin ca cele 4 pagini ale „Libertății”, și cu cât-ți-le dă? Caută și vezi și spune apol: tot „Libertatea” e „mai scumpă”? Nu. Din potrivă. — Iar „Foia Interesantă” e și ea o foale, încă mai cu cheltulală ca „Libertatea” (că are hârtie mai fină și dă chipuri, cari sunt foarte scumpe). E ea „scumpă” cu prețul cu care o îmblēm? De-o lei singură, numai 60 Lei pe an, de-o lei în „Libertea”, numai 50 Lei! Și asta e scumpă? Și încă ceva: Caută și la cuprinsul foilor. Credem că „Libertatea” nu e cea din urmă în privința materialului ce-ți dă de cetit, și asta încă trebuie ținut în samă la pre-

țuirea foilor între ele.

E frumos că ești așa de ceretător și cruțător, — dar să nu greșești câmpăna.

Așa vrei să suferi?
Nu? Atunci îngrijește-ți corpul cu „Diana” Franzbrantwein
căci acest minunat leac de casă, are efect repede și sigur în contra boalelor de Reumă, Gicht, Ișias.
la sama la numele „Diana”, căci sunt imitațiuni în circulațiune.
(523) 8—(11)

Prețul foilor noastre în 1926.

— Despărțim de-olaltă cele 2 foi, statorindu-le prețul deosebit. —

Foilor noastre populare, nu le aduce moș-Crăciun și Anul-Nou de data asta bucurie, ci mai curând îngrijorare pentru viitor.

Hârtia ni-s'a scumpit la 1 Novembre cu vre-o 15 la sută. Ni-s'a spus că cu 10, dar o primim cu mult mai scumpă. Plățile lucrătorilor s'au urcat de 3—4 ori în anul ce trecu 1925. — Totuși noi, deși fiecare urcare ne scădea partea de răsplată a muncii noastre, n'am urcat peste an prețul cu nimic.

Acum ne vine, ca pupază pe colac, „darul” de Anul-nou ce ni-l face Poșta: Pe când alte plăți la postă, se scumpesc de 2 sau 3 ori (o scrisoare 3 lei în loc de 1 Lei, taxa de recomandare 6 Lei în loc de 2 ca azi, pentru trimitere de bani plata de 2 ori ca azi), — pe atunci foilor li-se cere în loc de 5 bani de număr, **câte 25, adecă de 5 ori** cât până-aci.

Aceste scumpiri nu pot rămânea fără urmări asupra prețului foilor. Ținând samă de toate, după multă chibzuială, nu ne-a rămas decât să deosebim, să despărțim cele 2 foi ale noastre una de alta și să dăm voe cetitorilor a le abona și deosebit, nu numai laolaltă, — și să le statorim prețul lor deosebit, și anume:

„Libertatea” singură (4 pagini) numai 100 Lei pe an.

„Foia Interesantă” singură (4 pag.) numai 60 Lei pe an.

Celor ce abonează „Libertatea” cu „Foia Interesantă” la olaltă, li se dă cu numai **150 Lei pe an**, 75 Lei pe jumătate de an, și 38 Lei pe 3 luni, și „Plugarul Luminat” pe de-asupra, gratuit (fără altă plată).

Acastă urcare, știm ce urmări va avea: Mulți țărani cari azi țin folle, se vor lăsa de ele, — spre paguba înaintării sufletului lor. Noi, cari slujim o țință sfântă: întărirea sufletească a poporului nostru pentru a se putea scutura de apăsarea ce-l ține azi prea la pământ, — noi facem tot ce ne stă în putință, ca să nu lăsăm pe cetitorii noștri a-și rupă cu totul legăturile sufletești cu noi. De aceea am hotărât despărțirea foilor, dând puțința și celor mai lipsiți de mijloace, a abona fie una, fie alta.

Dar cei ce vor abona „Libertatea” singură, sau „Foia Interesantă” singură, nu vor primi „Plugarul Luminat”. Acesta se trimite numai celor ce abonează „Libertatea” cu „Foia Interesantă” la un loc, cu 150 Lei.

Și acum, iubii cetitori, poștiți și asemănați folle noastre cu ori-care altele, și laca ce veți vedea: Folle cari se trimit regulat în 4 pagine (4 fețe) au prețul de 120—140 sau 150 Lei pe an, — față de cel 100 Lei ce l cere „Libertatea” pentru 4 pagini (singură). „Foia Interesantă”, care e tot de 4 pagine și cu chipuri (cari cer cheltulală foarte mare), e numai 60 Lei pe an. —

Și așa folle noastre sunt, și acum, cum au fost în trecut, cele mai ieftine în toată țara.

Cei cărora vă e prea mult 150 Lei pe an, — abonați-vă numai la „Libertatea” singură, — iar tineretul iubitor de cetiri alese, plăcute, îndemnați-l să se aboneze la „Foia Interesantă” singură. Să se pună 4—5 la olaltă, să ceară 4—5 „Fol Interesante” pe aceeași adresă (că nu se perd așa de ușor), — și va fi bine de toți.

Numai — de cetit foi, nu vă lăsați!

Spune-mi cu cine te însoțești.

— Un protopop și-un jidan. —

Nu-l vorbă, nu-l de vină așa de tare protopopul, el al a luat pilda dela alții mai sus puși decât el, și a crezut că dacă altora le stă bine a desprețui pe Român, pe creștin, așezemintele românești, — de ce i-ar sta dsale rău?

Di protopop e din județul Hunedoarei, se ține „Român bun”, a fost chiar Senator la București, a înființat și o „Librărie” în orașul dsale, căreia îi zice „Librăria Națională” și vinde în ea cărți și chipuri sfinte. În vara asta i-a venit bunul gând, pe care-l poate avea ori-ce librar, să scoată și dsa o carte ceva, de sub tipar, iar cartea cea mai ușor de scos, ar fi un „Calendar”.

Bun. Calendarele sunt de folos, că se caută de tot omul care știe cetii, și prin ele poți picura în sufletul cetitorului părțile alese din sufletul tău.

Di protopop sigur că prin Calendarul dsale, voește să picure în sufletul credincioșilor săi dragostea pentru tot ce e creștinesc și românesc (dacă-i librărie națională); și va învăța cum să se alipească de Hristos și de oamenii cari țin la Hristos, să caute trebuințele vieții lor, așezăminte susținute de închinătorii lui Hristos, — și așa mai departe.

Zis și hotărât. Și a adunat materialul de Calendar cu răgaz, cu bună adâncire, și când a fost gata, hai să-l dea dară la tipar.

Fiind d. protopop om al bisericii, se va fi gândit întâi și întâi la tipografia bisericii, a Metropolei de care ține, iar în rândul al doilea, la tipografiile românești și creștine din județul dsale. A plecat dară spre acestea.

Dar omul, prea adâncit în înțelepciunile pe cari le-a adunat pentru calendar, nici n'a băgat de samă cum s'a trezit o blu în prăvălia jidanului Laufer din Deva... Și fiind de bună credință că e în tipografia episcopiei sale, a dat mâna volos cu tipograful, s'au înțeles din două vorbe și hop, la japune Calendarul în lucrare.. Abia când a fost gata a văzut că a călcat pe prag strein, și că e silit a da preoților săi, credincioșilor săi, copiilor de școală din orașul său, un Calendar pe care e tipărit numele unul jidan și în care cetitorul e cu stăruință pofitit a trece pe la prăvălia jidanului, când îi va trebui o carte, un lucru de școală ceva, — așa cum a făcut-o di protopop, pildutorul..

Nu așa vom face pe aici țară românească, di protopop Popescu dela Hațeg!.

Nu așa Nașterea lui Hristos, né va fi de folos!.

Iubite cetitori!

Ne-al cetit gazeta? Nu o arunca Ci o dăruiește la o rudă-a ta Sau la un prietin, s'o vadă și el. Lui li faci un bine, gazetei la fel.

Calendarul Național pe 1926

Fiind gata, — s'a trimis la toți cari au trimis banii pentru el. Prin cuprinsul său foarte ales, întrece pe cele din anii trecuți. Are o privire istorică asupra întâmplărilor de samă din anul trecut, prețuindu-le după dreptate și dând multe vederi (chipuri) din marile întâmplări ale anului.

Aiași aci vederi (chipuri) cari nu au fost încă publicate altele: *dela Marele Proces politic-național dela Turnu-Severin; dela Nunta cea ca 'n poveșii dela Focșani, a lui Corneliu Codreanu* (Cununile lor cu svastici, carăle trase de 4 și 6 bol, și altele); —

Minunata istorie a Crucii „Svastica”, cu un chip foarte plăcut.

Vederi dela lucrarea Căminul Cultural dela Iași: noua fațadă a Căminului cu rândul de sus prefăcut în biserică; Studenții francezi lucrând alături de cei Români la Cămin! — apoi: *Vederi din Războiul din Maroc, cu Rifanții, — și altele.*

Prețul Calendarului: 15 Lei trimis franco-recomandat. Cei-ce cumpără 10 sau mai multe, îl plătesc cu numai 12 Lei.

— Am alăturat Mandate Postale pentru trimiterea banilor, — fără plata înainte, calendarul nu se trimite, nici cu ramburs! Rugăm să trimiteți după ele acum în curând, căci:

acest preț, e bun numai până la Anul nou! La Anul nou se scumpește posta așa de tare, că și prețul Calendarului va fi altul, poate 20 Lei.

De vânzare, 1 casă de zid, acoperită cu țiglă, care stă din 3 camere, un grajd pentru trei vite, un șopru pentru diferite obiecte, fântână în curte, o trăsură de doi cai, pe arcuri, în bună stare, o sanie din cele mai luxoase, 2 cai suri de 4 ani cu hamuri bune.

A se adresa în Orăștie: Strada Romosului Nr. 45. (599) 2-3

Casă de vânzare în ORĂȘTIE

Nemijlocită apropiere de piață să afli o casă constantă din mai multe încăperi, toate modern aranjate, având șură, grajd, șoproane, grădină mare, curte, fântână și altele. E de vânzare din mână liberă, se poate lua în folosință îndată fără pedeci. Cei ce o doresc își vor lua adresa dela foaia „Libertatea” (598) 2-3

2 case, o vită și o felină, sunt de vânzare în Orăștie. Casele pot fi ocupate în primăvară. Informațiuni la proprietar în strada Vlahuță Nr. 6. (595) 2-2

2 calfe și 2 învățăcei.

In măcelăria subscrișului se primesc imediat 2 calfe bune și harnice, dintre care una se albe, cât se poate, și prexa de cârnățar.

Tot aci se primesc și doi băeși buni ca învățăcei. (385) 4-5

Nicolae Opincariu măcelar și cârnățar, Orăștie.

Garnitură de îmblățit.

mână cu abori, de 4 puteri, sistem Ruston Proctor, în stare bună, se vinde cu preț potrivit. Adresa: Ioan Anca (603) 1-3 Micești, p. Alba Iulia.

Măcelărie de vânzare.

Subscrișul vând din mână liberă măcelăria mea, instalată cu toate cele trebuiloare, în piața A. Vlaicu (în fața primăriei) lângă prăvălia l. Rob din Orăștie. Informații la: Nicolae Androne Orăștie, str. Princip. Carol 17 (600) 1-1

O casă cu trei odăi, bucătărie, șopru, curte largă și grădină mare. E de vânzare din mână liberă.

Case se afli în Str. bisericii Nr. 9. — Doritorii să se adreseze la Simion Brudariu în Orăștie, Str. bisericii vechi Nr. 6.

Dr. Ioan Istrate, avocat, fost președinte al centrului studențesc „Petru Maior” din Cluj; — s'a stabilit la București, deschizând

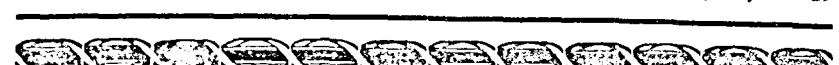
cancelaria advocațională în Strada Pietății Nr. 14. Membriilor lipsiți de mijloace al „Ligii Apărării Naționale-Creștine” le stă la îndemână gratuit. A se adresa și în scris pentru rezolvarea ori-cărei chestiuni. (529) 2-5

Motor și Batoză,

de 9-10 Puteri, batoza 720 mm., în stare bună, e de vânzare la subscrișul: Isaia Dăian Gelmar, p. Orăștie. (604) 1-2

Farmacia Vlad

din Orăștie, Piața Prințul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuși, familia Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra faptului, că s'a arangeat de nou, complet, fiind bogat înzestrat în afară de articli de farmacie (apotecă), și cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc. (215) 17-33

„Banca Centrală”

pentru industrie și comerț s. a. Cluj. FILIALA SIBIU (Piața Regele Ferdinand 14) Capital și Rezerve Lei. . 70.000.000-

Are magazii, cisterne (cazane) și linie ferată industrială propriei.

Secție de Bancă! Secție Comercială! Secție Industrială! Secția Depunerilor! Secție Americană! (352) 6- Legături întinse cu întreaga Americă! Bărbați de încredere în toate orașele mai mari din Americă!

Pentru banii depuși spre fructificare (sporire) plătește totdeauna dobânda cea mai urcată. Darea o achită banca.

Incuvintează împrumuturi cu acoperire! Face negoț cu tot soiul de mărfuri COLONIALE (băcănie), Benzină, motorină, petrol, cue, ciment, eternit, sticlărie, sodă caustică — și altele.

!! Oferte și deslușiri se dau gratuit!!

Local nou de gustări.

Aduc la cunoștința onor. public din loc și jur, că am deschis în strada Mihai Viteazul (Drumul Jării) Nr. 2 casele d lui Simion) o prăvălie de mezeluri — cârnățării —

(unde se pot cumpăra lucruri de mâncare bune și ieftine. In deosebi se atrage atențiunea onoratului public din jur, că venind la Orăștie, aci poate mânca bine și ieftin, servindu-se și mâncări calde: cafea, cârnăței (virșii) și Ceai Rusesc dela Samovar.

Automobilele sau trăsurile ce duc și aduc dela gară, se opresc întotdeauna aci, dacă li-se cere. Deschis dela 6 dimineața.

Cu stîmă V. Balomiri. (575) 2-2

D-ta suferi

de Reumă, Gicht, dureri, împunsături? Freacă ț părțile dureroase cu SPIRUL DIANA și durerile vor înceta îndată. Fii atent la numele „DIANA” pentru-că sunt falsificări în circulație. (554) 7-12 III

Vin bun

rod al vegetetilor podgorii ale A-radului, se afli de vânzare en gros (în mare) la subscrișul. Vând dela 50 litri în sus. — Am vin vechiu, foarte bun și vin nou. Se trimite și la depărtări, cu batozul, pe tren. Prețurile cele mai moderate! Petru Benea Proprietar de vii în Șiria (597) 2-5 (J. Arad) Nr. casei 332.

De vânzare

In comuna Blănița un local de crășmă și prăvălie cu 5 camere de locuit, grajd, șură, cotarcă etc. și grădină. A se adresa la: Ioan Botezan (593) 2-3 Blănița, posta Orăștie.

Publicațiune.

Primăria comunei Romos dă în arândă morile comunale și anume: „Moara din mijloc” și „Moara din sus” ambele cu câte 2 petri, pe timpul dela 1 Ianuarie 1926 și până la 31 Decembrie 1928 prin licitație publică, care se va ținea în 28 Decembrie 1925 a. m. 11 ore, în localul primăriei comunale. Prețul de strigare pentru „Moara de mijloc” e 30,000 Lei; — iar pentru „Moara de sus” e 25,000 Lei. Licitația va fi orală și cu oferte închise, conform Art. 73-88 a legii contabilității publice. Condițiunile de licitație se pot vedea în cancelaria notarială în orele oficioase. Romos la 31 Nov. 1925

Ilie Ștef primar, Drăgan notar.